

V PLÁČI I V ÚSMĚVECH

(Kurs vnitřní modlitby, 4.)

Starozákonní mudrlec modlil se: Pane, uchraň mne od bohatství i od bídy. Dej mi jen to, co potřebuji. Podobně se může modliti začátečník ve vnitřní modlitbě. Báł bych se o něho, kdyby byl příliš zahrnován sladkostmi útěchy a modlil bych se o zvláštní sílu pro něj v případě, že by temno a sucho navštívilo jeho duši.

Našel jsem výborné rozdělení začátečnické vnitřní modlitby u sv. Alfonse Lig. Tento světec bývá neprávem pomíjen při otázkách duchovního života. Protože byl dobrým moralistou, ukazoval tam, kam má morálka směřovati, totiž přiblížení se k Boží dokonalosti.* Hluboký a bystrý církevní učitel rozlišuje v obyčejné vnitřní modlitbě stav modlitby snadné, modlitby vyprahlé a opuštěné. Poslední dva druhy se dají spojit v jeden druh a tak vám ukáží, jak se chovati, když nás Bůh vede svými útěchami neb očišťující nocí.

* *Upozorňuji na dobrou knihu o sv. Alfonsu jako vůdci duch. života: Keusch, CSSR.: Die Aszetik des hl. Alphonsus de Liguori, Kosel-München.*

Útěchy duchovní i opuštěnost provázívají vnitřní modlitbu. Mohou jí býti velmi prospěšný. Mohly by ji však též udusiti, kdybychom neznali jejich podstaty a účelu.

Často vroucí, opravdová modlitba rozhoří se v duši jako vonné koření, pod dechem modlitby rozlévá se v duši vonná mast Boží sladkosti. Cítíme, že sladký jest Pán. Srdce se rozšiřuje, všechno chtěli bychom obejmouti, jsme ochotni ke všemu, nejraději bychom se rozletěli do světa, vznesli se a celému světu hlásali, že dobrý jest Pán. Nebo se do nitra snese vyrovnaná krása míru Božího. Je nám vše tak jasné, milostí Boží víra naše TAKOŘKA objímá Boha. Šťastné chvíle. A přece to není podstata zbožnosti, to může, ale nemusí ani býti jen její účinek.

A jindy zase hlava jak ubitá, kloudné myšlenky se v ní nezrodí, obrazivost se otáčí jako větrný mlýn, mele naprázdno, srdce chladné, bez vznětu, tíha klesá na duši, nemůže se rozehřátí, pusto, vypráhlo jest uvnitř. Zdá se, že i Bůh mlčí. Toť modlitba vyprahlosti, jež se stupňuje ještě, jak praví sv. Alfons, v pocit strašné opuštěnosti od Boha. I svatí znají ten dojem, že jsme daleko od Boha. Obloha myslí je zatažena, voláme k Pánu a úzkost roste každým zvoláním. Tu vám napadá, že celý náš život jest marným, že jsme si dosud jen s duchovním životem hráli, že jsme tam, kde jsme na obratu mládí začali, že náš duchovní život je přetvářkou. Z temna pak duše syčí jen zlobně pokušení malomyslnosti, marnosti všeho...

Dva prostředky duchovního života; dva prostředky, jež naší neopatrností mohou se státi dvěma nástrahami.

Nejdříve o vyprahlosti a opuštěnosti. P. Faber, jehož jisté duchovní spisy nutno čísti s opatrností, tvrdí, že prý Bůh užívá modlitby, aby nás trestal. Je to tvrdé takto mluvit. Ovšem, někdy bývá pocit a stav opuštěnosti a vyprahlosti při modlitbě rozjímavé trestem, ne však vždycky. Ovšem, když žijeme v nevěnostech Bohu, když se rozptylujeme mimo Boha na všechny strany, když do duše pustíme hlučící svět, nedivme se, že Bůh, který mluví tise, zdá se mlčeti k duši. Nemůžeme se diviti, když se stále zabýváme vším možným jen ne Bohem, že to v duši vypadá jako v mlýně po vyhoření, že obrazivost a mysl jakoby naprázdno — to jest neužitečně — melou. Jindy zase se stane, že jsme nevyužili chvíle návštěvy Boží, že jsme nepřinesli ovoce trpělivosti ve zkoušce. Bůh proto duši svírá v žáru vyprahlosti. Nebo jsme se nadmuli pýchou nad svou ctností, pohrdáme jinými, děkujeme Bohu, že nejsme jako jiní; tu se zatmí v duši. Máme zakusiti, jak je to, když jsme sami, co sami ze sebe můžeme.

Nebo bývá pocit vyprahlosti upozorněním Božím. Tak nutno korigovati názor Faberův. Bůh neužívá pravidelně modlitby k trestu! Vždyť jdeme k němu jako děti. Užívá však chvíle usebrání vnitřní modlitby, aby v tichu duše hovořící jen s Bohem upozornil ji vážně na chyby, nedostatky, nebezpečí. Smutek z toho zalije duši. Ale to je zármutek spasitelný.

Jindy bývá pocit opuštěnosti a suchopáru přirozeným následkem vyčerpanosti, přepracovanosti. Starosti, únava skličují ducha, že se od nich těžko osvobozuje. Duchovní zklamání u osob majících býti Božími též naplňuje duchovní poušť ty, kteří se ještě nedovedou přenést od služebníků Božích k Bohu samému.

Třetím pramenem jsou pak ďábelská pokušení. Je jasné, že se peklo usilovně snaží zachytiti unikající mu duši. Smutek, opuštěnost je dobrou útočnou zbraní k unavení, uhonění duše, protože ďábel odjakživa rád lovil v kalných vodách. Když se mu podaří přivést někoho k duchovní skleslosti, snáze se mu již přivádí pokoušeného k pekelným stolům.

Jindy zase duše zakouší prvního druhu obyčejné vnitřní modlitby, to je, modlitby snadné. Duše takřka hory přeskakuje, vše by dala, všem odpustila, cítí, že Bůh jest slastí, že jeho cesta je cestou pokoje. Někdy se tato radost přelévá i na smysly.

Tedy: tato cítěná radost, duchovní slasti při modlitbě, zkrátka to, co se nazývá v theologii zbožností průvodní, není podstatou zbožnosti. Proto by bylo omylem a nesprávností vyhledávati mlsně tyto útěchy, honiti se takřka za nimi. Zbožnost jest hlubší: je to upřímné oddání se Bohu a jeho službě, jest ochota vůle naší plniti vůli Boží.

Duchovní i ve smysly přelítá útěcha má rovněž více příčin. Bývá přechasto odměnou za věrnost. Jindy podává nám tak Pán předchuť pravých slastí. Někdy jsou poslem blížící se zkoušky, nějakého utrpení, zápasu, zklamání. Radost má nás posilniti.

U některých lidí tryská tato slast zcela přirozeně z jich šťastné povahy. Modlitba v jásavé přírodě, v náhlém štěstí zachvacuje je radostí. Jinému je zase liturgie zdrojem tichého štěstí, myslím totiž vnější lesk a spořádanost liturgie.

Může však i duch temna proměnit se v anděla světla a nepřímým působením na obrazivost a smysly a vzbuditi v nás onu útěchu, sladkost. Zamýšlí tím nás opojiti. Chce, abychom si nezřízeně zalíbili v těchto slastech. Když toho dosáhne, změní taktiku. Zahrne duši pokušením k smutku, zoufalství. Kdo si navykl na slasti a v nich hledal duchovní život, ztratí pro něj. Poslední pak věci takového člověka jsou horší než první. Jak rozeznáme, která útěcha jest od Boha? Sv. František Saleský (Philothea p. IV. c. XIV.) podává spolehlivé pravidlo: Jestliže nás útěchy a sladkosti učiní lepšími, pokornějšími, jestliže po nich jsme trpělivější, můžeme souditi, že to nás Bůh políbil. Mějme se však na pozoru, jestliže po takových návštěvách jsme snadno citliví, podráždění, nevraživí, pyšní. Jestliže takové útěchy mají za výsledek, že si myslíme, že jsme tak daleko, že nám nemá kdo co povědět, jistě se jedná o ovoce naší fantasie neb o ďábelské pletky.

JAK SE ZACHOVÁME V STRASTECH I SLASTECH?

Především, opravme omyly svého rozumu ohledně vyprahlosti i radosti. Dejme se přesvědčiti, že vyprahlost není vždy trestem, nýbrž často lékem, zkouškou, cestou. Rovněž nejsou všechny útěchy odměnou, hlavně však nejsou odměnou definitivní. Obojí může nás přimknouti Bohu nebo nás jemu odciziti. Proto se varujeme úskalí radosti i opuštěnosti.

Nejlepším prvním úkonem v obojím jest odevzdati se bezvýhradně a klidně Božímu vedení. Odevzdejme se mu dětinně, bez nedůvěry, bez strachu. Nezamítejme, jako falešní mystikové každou duchovní slast. Děkujme za ni Bohu, okusme ji, posilněme se jí a přenesme se pak k Bohu s myšlenkou: Jak teprve sladký jsi ty sám, Pane, když takto chutná ovoce tvého stvoření! Můžeme ve chvílích únavy prositi o útěchu, o tiché vanutí Boží, jež by vysušilo bažiny trdnomyslnosti a malomyslnosti. A když nám odejme Bůh ony slasti, uvažme, že je to mléko maličkých, jež musí

nám býti odňato, máme-li výše vystoupiti, k čemuž je třeba silnější stravy. Nehledejme darů Božích více než Boha samého. To by byla zvrácenost, hřích! Nemysleme si také, jak jsme dokonalí, když nás Pán takto hýčká. Pýcha není nikde tak nemístná, jako zde. Bude jediné správné, když si řekneme: Jsem jistě duchovní děcko, když tohohle ještě potřebuji.

Ve zkouškách, když srdce se zmítá a když nemáme, kam bychom hlavy klidně sklonili, potírejme klidně, ale vytrvale malomyslnost. Bůh nikoho nezkouší nad jeho síly. Dá sílu těm, kteří ho prosí. Bojuje za ty, kteří vyznají svou slabost a modlí se o jeho milost. Ta vyprahlost má nám ukázati, jak smutno jest bez Boha. Má v nás roznítiti žízeň po Bohu. Chce nám ukázati, co jsme bez Boha, co bychom bez něho si počali. I ve chvílích, kdy se zdá, že ani Bůh nás neslyší, kdy je v nitru dusno k zalknutí a temno okolo k zoufalství, držme se Boha jako dítě. Bůh je pečlivější než matka a nepustí nás, abychom se zřítili do propasti. Rozhodně však pro vyprahlost neb smutek nezanedbáme vnitřní rozjímavé modlitby. To bývá účel ďábelských pokusů rozsíti trud a smutek v našem nitru. A když jsme tak sklíčení, že nejsme schopni zřetelné myšlenky, říkejme jen Bohu: „Pane, ty víš, že tě miluji, drž mne, rozmnož lásku mou!“ Sv. Alfons volával v takových chvílích: Kyrie eleison!

Všechny tyto pokyny dají se shrnouti v jedno pravidlo: Postavme se na Boží stanovisko, dívejme se na obojí s Božího hlediska. Vyprahlost i útechy mají svůj smysl. Hledejme tento smysl. Jest jím skutečnost, že nás chce Bůh připoutati více k sobě. Dejme se přitáhnouti; zrakem víry pronikněme mlhy bezútěšnosti, pohledem víry hledme přes jas štěstí ke slunci — k samému Bohu. Jděme důvěryplně tou cestou, kterou se právě Pánu líbí.

Nehledejme sebe, nýbrž Boha a tak vše nám bude nápomocno k dobru.

P. SILVESTR M. BRAITO O. P., ŘÍM.

ZE ZÁPISKŮ P. DUPOUEYE

Laskavostí Mme Dupouey dostaly se mi do rukou zápisky jejího chotě, padlého ve válce. Dupouey, literát a konvertita měl velký vliv na literární generaci kolem Gida seskupenou. Svého času psal o něm dr. Krlín v „Životě“. Děkuji vřele Mme Dupouey za dovolení překladu těchto ukázek z rukopisných poznámek pro chystanou knihu: „Studie o individualismu“. P. Braitto.

OPOJENÍ A ČAS

Člověk si hnusí čas, protože lidský duch není stvořen pro čas. Člověk zasévá v čase, ale vše, co zasévá, má teprve ve věčnosti přinést ovoce. Duch sklizně stále útočí proti času, cítí před ním instinktivní a tajnou hrůzu. Neb život není šaškem času. Proto zasévá semena, jež neuzrají dříve, než všečen čas pomine. Děsí se všeho, co zraje na tomto světě, protože to připravuje sklizeň hniloby. Užívá času k tomu, aby jím měřil svou námahu a svou horlivost, jeho láska jest však jinde. A tak protože nenávidí čas, proto z něho neztrácí ani okamžiku a proto činně se účastňuje věčné setby. Dokonalé milosrdenství dává často ještě před výbuchem léta chvilku úlevy dobrému dělníku, dává mu vyjít z času, aby mohl nahlédnouti.... (nedokončeno v originále).

Ještě jiné opojení dává zapomenouti na čas, tak totiž, jako se plavec vrhá do proudu a tak zapomíná na proudy, jako odsouzenec ve svém spánku plném snů zapomíná na své katy. Veškerá rozkoš, kterou nese čas, i když nám dává opojení, vplouvá do nicoty, opouští nás, ještě více zeslabené, ještě neklidnější než předtím....

VOLÁNÍ MILOSTI A VOLÁNÍ TĚLA

Duch a tělo stojí proti sobě jako dvě vojska v poli. Veškerá nečinnost jednoho jest využita druhým. Pro obojí platí: Zvítěziti znamená žítí. Je třeba, aby denně duch náš zahnal tělo z nějaké jeho posice, a aby o tolik postoupil, a to nejen slovy a prolašování své víry, jest třeba, aby denně dobyl duch nějakého cenného úspěchu.

Náš život jest jako nepřátelská země, kterou musíme se probít tím, že dobudeme jeho pevností, jeho přechodů. Třeba někdy přejít nepřátelským ohněm na celé linii, někdy zase jej vyhnati a zničit v jeho zadních posicích a úkrytech. Třeba dobytí domu za domem, města po městě.

Duch opakuje, co slyšel.

Jakmile promluvil anděl světla, ihned se hlásí ke slovu též duchové temnoty. Někdy se nepouštějí do přímého boje s nebeskými anděly, neprotiví se přímo posílané milosti, nýbrž vše vynaloží, aby zmenšily účinky, aby zeslabily Boží upozornění, aby se vůle šlechetně nerozletěla.

Mračno důvodů hlubokých, obdobností, aby Boží zásah neměl účinnosti.

Je-li důvod světla příliš zřejmý, smíří se tajemná moc s vítězstvím, jen podává důvody, aby čin byl odložen snad na zítřek, nebo třeba jen na pozdější okamžik, jen když nebude vykonán pod vnuknutím okamžitým. Více než v jiné působí ďáblům skřípot zubů Obětí ducha zkroušeného a pokorného.

Jaká vzácná jména byla dána těmto důvodům ducha temnoty, jež se hemží jako červy ve stoce. Váženost, obecné mínění, tolerance, velkodušnost, slušnost... Kolik lidí ztrávil svůj celý život v pomáhání k vítězství proti Bohu všech těchto masek... Celý život bojovali těžce proti všem proudům milosrdenství a milosti, jen aby snad nebyli strženi světlem k prostotě a ke spáse. Byli poslušnými otroky svých záležitostí časných, trpělivě polykali všechny letkvary lékařů vědeckých hlídek, kritiků umění a všech směšných věštců dnešních. Nosily tytéž kabáty, vesty, náprsenky a límce s kravatami, jak předpisovali řemeslníci paradoxu. Drsné cesty Galilejské zdály se jim navždy patřiti jen archeologii. Věděli toho více než sv. Pavel a proto jej vykázali ze svých knihoven...

Sv. Anděla z Foligno praví: Ti, které Pán osvětluje, vidí svou cestu ve vnitřním duchovním světle. Někteří však z nich zacpávají si uši bojíce se, že by slyšeli, a zastírají si oči, aby neviděli. Nechtějí slyšeti hlasu Toho, jenž mluví v jejich nitru, ač tuší božskou sladkost, nýbrž obracejí se a přes vnitřní hlas jdou po obecné stezce. Tito budou prokleti Bohem všemohoucím...

Vím, ó můj Bože, že jsem ohavným tvorem. Mám stále před očima své hříchy a své zpronevěry. Jak bych ti chtěl vyjádřiti, že se sám sobě ošklivím a že jen po Tobě toužím.

Běda, není již nic zdravého ve mně. Všechny mé návyky a mé touhy jsou jedno hnojiště a veškerá předsevzetí mého ducha jsou jen přeludy a literatura. Ježíši, zachraň mne. Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a ducha přímého obnov v útrokách mých!

Aniž bys vcházel do tohoto příbytku plného hniloby a nehodného tvé přítomnosti, pozvedni jen svou ruku všemohoucí před pootevřenou branou.

Bože můj a Králi můj, ty jsi vešel do tohoto brlohu jako přítel! Kéž oheň tvé přítomnosti zdrtí ve mně veškerou nečistotu!

UMĚNÍ A SVATOST

Umění podobá se oněm chlebům předkladným ve Stánku úmluvy, po nichž David bez bázně sáhl v nejvyšší nouzi. Umění si zasluhuje úcty, ale přece ne takové, jak se domnívají někteří z jeho věřících. Umění jest jako chleby předkladné, jest pro život, život však nemůže býti pro ně.

Heslo L'Art pour l'art, čili umění, jež je sobě cílem, má býti chválou umění a zatím vyjadřuje jen neschopnost vzdáti mu chválu patřičnou.

Na první pohled by se zdálo, že taková díla jako Květy zla, nebo Protagoas, nebo Hrobka rodiny Medici a tak dále, že jsou žní sama o sobě, že jiné již neznají. Ale takový architekt slov neb barev právě proto jen mohl takové dílo vydati,

že nahromadil v prohlubni svého života tisíckrát více květů, než jich bylo třeba pro toto dílo. Žil nejprve pro sebe, nejprve obohatil své nitro, duši a pak začal mluvit.

Skoro každá písemnost svatých jest uměleckým dílem, můžeme říci, že každé jejich slovo a každý jejich úkon patří umění, aniž bychom musili nutně mysliti na sv. Františka, neb Fra Angelica, kteří byli umělci celou bytostí. I vedle nejpokornějších z nich, vedle faráře z Arsu, vedle Benedikta Labra doktor Faust jen koktá a věčně se omlouvá.

Světcí nemusejí volati umění, jež bývá často tak vzpurné k jiným. Ono přichází k nim samo, aby si uchovalo své poslání, to jest býti pečeti Velkých.

Krása jest u světců se svou vítěznou září jen odleskem jejich ctností a sluje také síla, jež je také vítěznou. První umělecké dílo jest krásný život, třeba i skrytý a neznámý, život nezlomený nečistotou.

Potřebujeme opravdu více uměleckých děl, než si snad myslíme. Keats Eudymion praví, že krásná věc jest radostí pro každého. Radostí a hlavně pomocí a podporou. A jak toho posledního všichni potřebujeme!

BLAŽENÉ OČI

Kázání z Evangelia svatého Lukáše na 13. neděli učí nás dychtiti po jediném Bohu a poznávati naši vlastní slepotu a nicotu, což nás uvede v pravou poníženost ducha a přirozenosti.

Dočítáme se, že náš Pán se jednou zaradoval, když byl vnitřně pohleděl na ty, které Otec vyvolil, a řekl: Děkuji ti, nebeský Otče, žes tyto věci skryl před velikými a moudrymi tohoto světa a zjevil jsi je maličkým. A obrátiv se k svým milovaným učedníkům, pohleděl na ně a pak začal evangelium, které čteme dnes v tento církevní týden: Beati oculi qui vident quod vos videtis. Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vy vidíte; neboť mnozí moudří králové a proroci toužili viděti, co vy nyní vidíte, a neviděli, a slyšeti, co vy slyšíte, a neslyšeli. I přišel jeden v zákoně učený a chtěje našeho Pána pokoušeti a poraziti, otázal se ho a řekl: Mistře, co čině život věčný obdržím? A náš Pán, ač dobře znal jeho křivý úmysl, mu dobrotivě odpověděl: V zákoně kterak čteš? A on řekl, že Boha třeba milovati z celého srdce a z duše a ze vši mysli, a bližního jako sebe samého. I pravil mu náš Pán: To čiň a živ budeš.

Vezměme tedy to první slovo: Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vy vidíte. Člověk má dvoje oči: Vnější a vnitřní. A kdyby nebylo vnitřního oka, vedlo by se vnějšímu oku velmi zle a bylo by ubohé; a tak i člověku vůbec, i byl by jako jiné dobytče nebo zvíře.

Milé dítky, kterakž pak to, že vznešený rozum, vnitřní oko je tak uboze zaslepeno, že pravého světla nevidí? Ta zhoubná škoda jest z toho, že na něm narostlá tlustá hrubá kůže, tlustá povlaka, to jest láska a náklonnost k tvorům, nebo to bývá člověk sám neb něco jeho, a tím člověk oslepl a ohluchl, ať už jest jakéhokoliv stavu, světský nebo duchovní. A tak chodí lidé přijímat svaté Tělo Pána našeho, a čím více chodí, tím jsou hlušší a tím více slepnou, a ta kůže jest tím tlustší.

Dítky, čím myslíte, že to jest, proč nemůže člověk nijak proniknouti do svého základu? Vina jest v tom, že mu narostlo tolik tlustých, hrozných koží, hezky tlustých jako volí čela a ty mu tak zakryly nitro, že ani Bůh ani on sám do něho nemůže: jest zarostlé. Vězte, někteří lidé mají i třicet nebo čtyřicet koží, tlustých, hrubých, černých koží, jako jsou medvědí. A které jsou to kůže? Toť každá věc, které se úmyslně poddáš, ať je to své vůle ve slovech, ve skutcích, v přízni i v nepřízni, pýcha, umíněnost, zalíbení v něčem mimo Boha, tvrdost srdce, lehkomyšlnost, neopatrnost v chování atd.

Z toho a podobného rostou vůbec tlusté kůže a veliké překážky, které člověku zaslepují oči. Jakmile však člověk na to s bolestí pohlédne a poníženě se Bohu obviní, k tomu pak má vůli podle svých sil se polepšiti, ihned si pomůže; jen když se člověk poníženě vyzná, všechno se spraví. Ale někteří lidé jsou takoví, že, co se jim řekne, jako by jim bylo pověděno ve spaní. Takových jim narostlo povlak na oči i na uši; nechtějí zanechat ani těch ani oněch bohů. Počínají si jako paní Ráchel, jež si šla sednout na své bohy. Z takových obrazů jsou ty překážky. A ta povlaka jim zatahuje vnitřní oči a uši, že oči rozumu nemohou viděti to, co je činí blaženými. Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vy vidíte.

Člověk zdravých smyslů může sám u sebe zkusit ničemná světská srdce, jak jest jim nesmírně blaze u tvorů, kteří, nejsou pranic. I jakýž pak teprve div nás čeká u toho, jenž všechny tyto divy učinil.

Náš Pán nazval učedníky blahoslavenými pro jejich vidění. Kdybychom si toho náležitě hleděli, jakž bychom my byli blaženi, kteřížto vidíme mnohem více našeho Pána Ježíše Krista nežli učedníci, než svatý Petr nebo svatý Jan. Oni viděli chodit před sebou ubohého, slabého, trpícího smrtelníka, a my poznáváme ve svaté vznešené víře velikého, velebného, mocného Boha a Pána, kterýžto z ničeho učinil nebe i zemi i všecko stvoření. Kdybychom to nyní náležitě viděli, pak by byly naše oči, ba naše duše, věčně blažené.

Milé dítky, vznešení duchovní a mistři bohovědy disputují o tom, zda jest poznání či láska větší a vznešenější. My však zde promluvíme raději o mistrech života. Až do něho přijdeme, pak věru uvidíme pravdu všeho.

Náš Pán řekl: Jednoho jest potřebí. A které je to jedno, jehož je tak potřebí? To jedno jest, abys poznal své vlastnictví, to jest své nic, co jsi a kdo jsi sám ze sebe. Tímto jediným jsi uvrhl našeho Pána do takové úzkosti, že se krví potil. Žes toto jedno nechtěl přiznat, proto on volá na kříži: Bože, Bože můj, proč jsi mne opustil? Neboť tohoto jednoho je tak potřebí, že by vůbec všichni lidé měli sebe opustiti.

Milé dítky, nechme toho, čemu jsem já a všichni učitelé kdy učili, všecek život činný a rozjímavý i vysokou kontemplaci, a naučte se tomuto jedinému a osvojte si to: pak jste dobře pracovali. Proto pravil náš Pán: Maria nejlepší stránku vyvolila. Ano, nejlepší všecko.

Ba věru, kdybys získal toto jediné, pak jsi získal všecko, nikoliv část, ale všecko. To však neznamená, jak někteří lidé umějí mluvit velice moudře o svém nic a velice poníženě, jako by opravdu tu vznešenou ctnost podstatně měli, a bývají ve svém základě mnohem hroznější než tento dóm. Takoví se chtějí zdát velikými, klamou lidi a klamou nejvíce sami sebe, protože oni v tom klamu opravdu uvážnou.

Dítky, tento základ jest málo lidem znám. Řekněme, že jsou zde tři takoví lidé, jimž na tom záleží. To není v myšlence ani v rozumu. Ale ovšem velmi k tomu napomáhá, když se v tom člověk ustavičně cvičí a tou pílí si to osvojí, protože pilné cvičení do toho nakonec člověka vpraví a v tom ustálí. Jakmile člověk zpozoruje uvnitř nebo zevně, že na sebe upoutal pozornost, pak ihned ať padne na své nejhlubší dno, rychle, bez meškání, a na tom dně ať se pohrouží ve své nic.

I přicházívali někteří: Já dělám každý den to neb ono, takový byl život našeho Pána, a tak a onak. Milé dítě, myslíš-li si o nějakých skutcích neb způsobu, co možná děláváš, že to něco jest, pak by bývalo mnohem lépe, kdybys to byl udělal a klesl ve své holé nic, že nejsi k ničemu a nic nedovedeš, než abys byl vnitř i zevně tolik činný a na svou nicotu zapomínal.

Začněme tedy u vnějšího člověka. Pohleď, co jsi: z čehož povstal?... A co pak se z tebe stalo?...

Nuže, Bůh postavil všecko stvoření proti přirozenosti: nebe, slunce, hvězdy; hned tě mrazí, hned je ti příliš horko; hned jest jinovatka, hned padá sníh; hned je ti dobře a na obrátku zle; hned hladovíš, hned žízniš; hned vlci, hned pavouci, hned mouchy, hned blechy, a často se jim nemůžeš ani ubránit. A viz, jak nemá tvář jest ve své přirozenosti mnohem vzácnější a rostou jí šaty, které jí dostačí, ať teplo či zima, a ty si musíš od ní vypůjčovat svůj šat. A pak z toho ochuzování děláš ještě zábavu, požitek a pyšníš se. Není to nepochopitelná slepota? Zvíře, dobytče se spokojuje krmí, nápojem, šatem, lůžkem, jak mu je Bůh udělal. A hled' co divných věcí potřebí k udržení tvé ubohé přirozenosti! A ještě to bývá člověku velmi nemírným požitkem a napáše velikých hříchů v užívání mrtvých hovad.

Dříve, když svatí mívali jísti, plakávali, a když měli umřít, smávali se. A podívej se dále na své nic: co to máš neblahého ve své přirozenosti? Modlíváš se rád? Postíváš se rád? Bdíváš rád? Konáš rád venie? Co z toho, když to, co chceš, nečiníš, a co nechceš, to činíš? Co divného v tobě často vyvstává z mnohého hrozného pokušení! A hled', Bůh tě stíhá uvnitř i zevně mnohým nedostatkem: dej pozor, ať se naučíš tomu jedinému, jehož jest potřebí. Neboj se! Bůh to dopouští všecko k tvému dobru, aby tě to všecko přivedlo k tvé nicotě, a to jest pro tě možná mnohem lepší, než abys konal jak veliké věci. Tak přijdou na tebe lidé s hroznými gesty a s těžkými slovy a za nimi velicí mudráci s

hbitými, velikými, vysokými slovy, zrovna jako by byli apoštoly. Milé dítě, padni, padni na dno do svého nic a nech tu věž se všemi patry na sebe padnout! Ať na tě přijde kdejaký ďábel, co jich v pekle jest ! Nebe i země se svým stvořením, všechno ti podivuhodně poslouží. Jen padni důkladně, to vše ti bude k největšímu prospěchu.

Ale oni říkají: Pane, já si rozjímám každý den utrpení našeho Pána, jak stál před Pilátem a před Herodesem a u sloupu a tam a onde.

Milé dítě, poučím tě: nehleď na svého Boha jako na pouhého člověka, ale viz, jak on nesmírný, mocný, věčný Bůh, kterýž učinil nebe i zemi jedním slovem a může je obrátit v nic, jak on, převyšující všeliké bytí a poznání, ráčil se tak na nic přivést pro své ubohé stvoření; a styď se, smrtelný člověče, žeš kdy pomyslíl na slávu, přednost a pýchu, a vtláč se pod kříž, ať přijde odkudkoliv, zvenčí nebo zevnitř. Sehni svého pyšného ducha pod jeho trnovou korunu a následuj svého ukřižovaného Boha v duchu podrobenosti, v pravém umenšení sebe ve všem, uvnitř i zevně, když se tvůj Bůh tak na nic uvedl, byl odsouzen svým stvořením, byl ukřižován a umřel.

Tak se musíš trpělivým snášením a všelikým ponižováním v jeho utrpení vzdělati a v ně se vtisknouti. To však lidé nečiní; nýbrž každý myslí na svaté utrpení našeho Pána uhaslou, slepou, hrubou láskou, takže ta myšlenka v tom cvičení nezpůsobí, aby se proto odhodlali vzdáti se svého pohodlí neb pýchy, poct nebo tělesných požitků, ale zůstávají všeci, jací jsou.

Ach, jak málo ovoce přináší milostné utrpení v lidech! To ovoce se ukazuje v následování vzoru, ve viditelném životě, v mravech a skutcích.

Milé dítě, tak se cvič ve svatém utrpení našeho Pána a uvažuj si je, aby na tobě neslo živé ovoce. A sám sebe znič a mysl si, že tě země neprávem na sobě nosí a jaký div, že tě nepozří. A považ, že mnoho tisíc lidí jest v pekle, kteří nijakž tolik zlého nenapáchali; a kdyby jim byl Bůh dal tolik světla a prokázal tak mnoho dobrého, kolik tobě, nebyli by jako ty. A tebe on šetřil a čekal, je však na věky zavrhl. Užívej všeho podle potřeby své slabosti a ne požitkářsky. I přicházejí někteří a mluví o tak velikých, moudrých věcech, všeliké bytí, a podobu převyšujících, zrovna jako by byli přeletěli nebe a nevyšli ještě ani na krok sami ze sebe v poznání svého vlastního nic. Došli možná k rozumné pravdě, ale k živé pravdě, kde pravda pravdou jest, k té nedojde nikdo, leč touto cestou svého nic. A kdo touto cestou nešel, ten bude státi s velikou škodou a hanbou tam, kde bude všechno odkryto.

Ach, dítky, pak si budou takoví přát, aby nebývali měli nikdy duchovního vzhledu a aby nebývali nikdy slyšeli mluvit o vysokých, moudrých věcech, aby se jimi nebyli zabývali, aniž si tak velikého jména byli kdy dobyli: a si budou pak musít přát, aby byli celý svůj život s dobyt看em po poli chodili a byli si v potu dobývali svého chlebička.

Dítky, přichází den, kdy Bůh požádá počtu z milostných darů, které nyní tak dobrotivě rozdává a kterých se tak uboze užívá bez všelikého užitku.

Toto zmenšení však ať nebudí malomyslného strachu jako u zoufalců, ale ať podrobí poníženě Bohu a všemu stvoření v pravé odevzdanosti.

A kdyby i nyní člověk pokládal něco v sobě za pokoru, byl by to klam. Proto pravil náš Pán: Nebudete-li jako toto pachole. Nechte maličkých a nebraňte jim ke mně přijíti. Země jest nejnížší ze všech elementů a nejvíc utekla nebi ve své nízkosti: proto však se honí veliké nebe ze vsí své síly za ní nejvíce, i slunce i měsíc a všechny hvězdy, a působí na zemi ze všech vzácných, nejvyšších elementů největší užitek. Tak i kde jest údolí nejnížší, tam těkává nejvíce vody. Údolí bývají obyčejně mnohem úrodnější než hory.

Toto pravé zmenšení zapadá do nitra propasti boží. Dítky, tam se ztraťte nadobro v pravém a úplném pozbytí sebe samých. Abyssus abyssum invocat, propast volá k propasti. Stvořená propast volá svou hloubkou. Její hloubku a její známé nic táhne v sebe nestvořená, otevřená propast, a tu vtéká jedna propast do druhé propasti a tak vzniká jedno jediné, jedno nic v druhém nic.

Toť ono nic, o němž pravil svatý Diviš, že Bůh není nic z toho, co možno pojmenovati, čemu porozuměti, nebo co pochopiti; tu jest duch zcela odevzdán: kdyby ho Bůh v tom dočista zničil a kdyby on sám se mohl uvést v nic, učinil by to z lásky k nic a proto, že splynul, anť nezná nic, nemiluje nic, nechutná nic než to, než to jediné.

Dítky, tyto oči, které takto prožřely, jsou opravdu blažené, a o nich mohl náš Pán věru říci slovo: Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte.

Nuže, abychom všichni došli blaženosti pravým, spatřením vlastního nic, k tomu nám pomoz Bůh. Amen.

CTIH. JAN TAULER.

V PAPERSCÍCH DOBRA A KRÁSY

„Krása a dobrou náleží, aby byly zjevný.“ Na té zásadě postavil sv. Tomáš Akv. (II—II. 103) teorii úcty vynikajících lidí. Zářící krása a dobro jsou povinností společnosti i její mocnou vzpruhou, jako je znamením úpadku nedostatek zářících postav.

Zákon ten platí stejně pro společnost lidí, žijících jedním životem z náboženství pro jeden cíl všem společný. I tato společnost musí mít postavy zářící dobrem a krásou, a povinností společnosti jest prokazovati jim úctu. Stručný pohled do dějin církve katolické to objasní a ukáže dále.

Zářící dobro a krása v církvi jsou její svatí zářící dobrem a krásou dosaženého cíle. První církevní spisy praví málo o poměru blažených v nebi k věřícím na zemi. Jsou zcela blízko u Boha, jsou dokonalí údové tajemného těla Kristova, církve. Z těch dvou důvodů jsou zvláště ctěni: blízcí jsou Bohu a dokonalí. Nejdříve byli uctíváni apoštolově, potom mučedníci jako vzory dokonalého následování Ježíše Krista. Vedle nich byli uctíváni spravedliví Starého zákona a proroci; důvodem tu bylo spojení s Kristem, protože naznačovali nebo předpovídali příštího Spasitele. Ještě se přidružilo uctívání andělů jako doplněk, protože jsou s blaženými zcela blízko u Boha a „jsou služební duchové, posílání vykonávají službu v zájmu dědiců spásy“ (Žid. 1,14).

Vyniká z těchto prvních zpráv myšlenka o životě v paprscích dobra a krásy. Již v prvních křesťanech bylo vědomí jednoty duší. Ozdoby nebe byly chloubou bojovníků na zemi. Ne pouze planou chloubou, kterou by mohl nechati nepovšimnutu, kdo se nerad chlubí, nýbrž září, která vrhala světlo naděje a vzpruhy do jejich vlastního bojování. Bylo již v prvních křesťanech vědomí vzájemnosti, vědomí vlivu blažených na poutníky a jejich putování. Neumím smlčeti projev toho vědomí v básni Prudentiově o matce a dítěti mučedníku:

Puerum poposcit carnifex, mater dedit;
nec immorata est fletibus, tantum osculum
impressit unum: Vale, ait, dulcissime:
et cum beatus regna Christi intraveris,
memento matris, iam patrone ex filio.

(Hocha chtěl kat, matka dala; nezdržovala nářkem, jen jediný polibek vtiskla: Buď zdrav, řekla, nejsladší: a až blažen vejdeš do říše Kristovy, rozpomeň se na matku, již ochránče ze syna.)

Stejně mluví ony dlouho záhadné „oranty“, malované na hrobech křesťanů. Jsou to obrazy zemřelých, jak si je věřící představovali v blaženosti nebe a s rozpjatýma rukama se modlíci za pozůstalé, by dosáhli téhož cíle jako oni, blaženosti u Boha.

V těch dobách bylo velmi mnoho křesťanů, kteří byli připraveni na možnost mučednické smrti nebo na možnost konce světa. Proto myšlenky se zabývaly tímto zájmem, životním pro celou věčnost: šťastně vejíti do království Kristova. Pomocí jim při tom byl život v paprscích dobra a krásy: ve vzpomínce na ty, kteří po tolikerých bojích šťastně vešli ke Kristu, a v uctivé prosbě, aby září své moci překonali záludné temnoty světa.

Boží vůle ukončila mučednictví a dala možnost přesvědčení, že konec světa není na obzoru. Duše Bohu oddané našly pro pohrdající světem jiný úkol, dobrovolné, nekrvavé mučednictví asketického života. Přišel do veliké vážnosti asketický život a cílevědomý život panenský. Právě v té době, kolem čtvrtého století, je po prvé dosvědčena zvláštní úcta Panny Marie, matky Spasitelovy. Do života v paprscích dobra a krásy se dostal další prvek. Ne sice zcela nový, ale celou silou uvědoměný: následování blažených ve svatosti jejich pozemského života, snaha po dosažení ctností, vedoucích k dokonalosti. Musel tu zazářiti obraz po Kristu nejlepší a nejkrásnější, obraz panenské matky Ježíšovy. Neboť Maria měla nejúplněji, po čem toužila askese s panenstvím, žila na zemi s Ježíšem, více nebeská nežli pozemská. Před září jejího dobra, její krásy, její moci, jejího zájmu o duše hasla záře dobra a krásy všech ostatních; proto její obraz byl tak vysoko vyzdvižen, hlavně na Východě, citlivějším pro záři dobra a krásy.

Tak životem přišlo přesné vyjádření celé myšlenky o poměru blažených k nám, rozvinulo se, co bylo obsaženo v prvních, neumělé rukou do náhrobního kamene rytých slovech: VIBAS IN PACE ET PETE PRO NOBIS: žij v pokoji a pros za nás.

Další pokojné přemýšlení ukázalo odůvodněnost toho přesvědčení, jeho soulad se základy víry a jeho nutnost pro život z víry.

Proti reformátorům, zamítajícím uctívání blažených a svatých, napsal Pirstinger: „Bůh je největší a nejprudší oheň, takže my, jako neobratní lidé, právem se bojíme předstoupiti před jeho božskou tvář, abychom se nerozplynuli jako vosk na ohni. Proto hledáme prostředníky, kteří před tvář Boží obstojí.“ To bylo již řečeno v žalmu (67, 3) doslova a je to výraz vrozeného citu.

Kdo si je vědom své hříšnosti, vrozeným citem je veden k Bohu přes uctívání svatých. Kdo nemyslí tak na svou hříšnost jako na svou touhu dostat se výše od země a k Bohu blíže, je veden k těmto cílům přes uctívání svatých. Vidí v nich, co jim umožnila oplývající dobrotivost Boží. Vidí, jakého bohatství lze načerpati z tajemství Vtělení Syna Božího, z úzkého spojení s ním. Vidí, co znamená život v církvi, život umožňující vzájemnost se svatými.

Přes všechny výroky lidské hrdosti o soběstačnosti zůstane pravda o lidské ubohosti a omezenosti v náboženských zájmech a potřebách. Kdo odmítá život v paprscích dobra a krásy svatých, kdo svůj život chce žít bez upřeného a dychtícího pozorování jejich života na zemi a bez důvěrné prosby o bratrskou pomoc, nikam se nedostane v duchovním životě. Jsou-li dějiny učitelem života, jsou dějiny svatého rozmachu duší učitelem takového uctívání svatých: život náš je zabarven září jejich dobra a krásy. Září bílou, rudou, temnavou, podle toho, čeho zvláště naše duše potřebuje pro svůj rozmach. Žít však se musí v paprscích dobra a krásy. Tak to ustanovila Boží moudrost, abychom v těchto paprscích viděli, vyznali se v cestě a přijímali sílu dne, určeného ku práci.

P. EM. SOUKUP, O. P.

SVÁTEK BOŽÍ — SVÁTKEM DUŠE

Vnitřní život se podobá zlatému řetězu, jehož první článek jest upevněn v hlubinách Božího života, odtud pak vycházejí jednotlivé články, těsně spojené a marná by byla snaha rozdvojiti je a pozorovati jen jednotlivé články. Jediný článek má význam jen na svém celku.

Prvním základním článkem, souvisícím s pevnou kotvou, s Bohem, jest láska Boží, poutající nás s Bohem, v ní spočívá vlastně podstata duchovního života a od ní vychází nepřetržitý řetěz života procházející útroby lidského života, zušlechťující jej a zase se obrací k Bohu. První moc vychází od Ducha sv., neboť láska je vlita Duchem sv. jak praví sv. Pavel, proto je nesmírně plodná, zušlechťuje celou lidskou činnost. Řetěz duchovního života začíná tedy u Ducha sv. přebývajícího v nás, zaujímá nás Duch sv., a rozšiřuje tam své království pokoje a míru, neboť království Boží není jídlem a pitím, nýbrž pokojem a mírem v Duchu sv., popisuje je sv. Pavel.

Duše dlící v pokoji a v míru má nesmírnou radost, tedy zase nový článek duchovního řetězu, neboť, zkoumáme-li psychologicky původ radosti, nalezneme, že pochází z lásky, z níž jsou možné dvě větvičky — radost nebo smutek:

radost vzniká z přítomnosti milovaného předmětu, nebo také z toho, že milovaná osoba se nachází v dobrém stavu, což nejvíce náleží k pravému přátelskému svazku lásky. Smutek pochází z protivných příčin, buď z nepřítomnosti milované osoby, nebo z jejího neštěstí.

Boží láska je milováním Boha, jehož dobro je nekonečné a nezměnitelné, neboť je dobrem podstatou a láskou přebývá v duši ho milující: „KDO PŘEBÝVÁ V LÁSCE, PŘEBÝVÁ V BOHU A BŮH V NĚM“, a proto z duše milující Boha vyzařuje nesmírná radost, tvořící nový kroužek na řetězu duchovního života.

Ale k radosti se pojí nový kroužek. Radost je podnětem mládí, aby zpívalo, aby vyjádřilo svou plnost života, mládí opěvuje krásu, zvláště krásu jara, tajemnost lesů, šumění lesního potůčku, vše z téhož důvodu, neboť ve všem nalézá podnět k radosti, a tedy KE ZPĚVU.

I duše milující Boha jest puzena ke zpěvu hymnů a chval Hospodinu. Tím více jest puzena, čím větší a vznešenější lásku chová, čím mohutnější tok radosti ji zaplavuje.

Shromážděné lidstvo ukřižovaným Králem pod jeho panství nadpřirozeného života nalézá zároveň v Kristu hlavu a původce radosti a zpěvu díky a chvály Hospodinu. Kristus je novým, božským ritem, pro který a v němž shromážděné lidstvo podává nejvznešenější chvály Bohu.

Proto každá modlitba k Otci, každé díkůčinění, prochází Kristem k Otci: „Pro Ježíše Krista, Pána našeho, jenž s tebou živ je...“

Beránek zabitý, ale oslavený, je středem rozkoší a zpěvu nebešťanů, jak viděl ve svém zjevení sv. Jan. Týž Beránek zabitý na oltáři, obnovující svou oběť každodenně Otci za lidstvo, je zároveň středem radosti a díky nás, máme týž zdroj oběti a díkůčinění, proto týž zdroj radosti a chval — Beránka, jakoby zabitého, ozářeného leskem slávy. Dlí před Otcem, v jehož nekonečném objetí dýchá Láskou a předvádí k tomuto věčnému konu Božího blaha celé lidstvo, aby v hlubinách Božího blaha našlo svou nesmírnou radost, své úplné štěstí, aby vyplnilo též svou potřebu zpívati díky a chvály Hospodinu na věky.

Máme vystiženu krátce celou křesťanskou liturgii, její vznešenou podstatu, uvádějící nás do svátku Nesmírného Boha — nejsvětější Trojice.

Naplnění týmž duchem radosti a pochopením sv. liturgie, radostně se připojíme k volání církve svaté: Sedmkrát za den jsem Ti zpíval chválu, když jsi rozšířil mé srdce, z mé duše se proudil proud hymnů.

DR. M. HABÁŇ, O. P.

JULIUS LANGBEHN, ZVANÝ DER REMBRANDTDEUTSCHE

Mezi zřícenými sloupy, mezi znesvěcenými chrámy, mezi „vzdělanými“ lidmi, mezi svedenými dívkami — chodím a nenalézám klidu. Tak vyjádřil trýzeň svého života muž, jehož biografii vydal právě jeho přítel a žák Momme Nissen, z řádu kazatelského. Učenec, podivín, samotář, štvanec, spisovatel, prorok, básník reformátor — Julius Langbehn.*

* *DER REMBRANDTDEUTSCHE Julius Langbehn. Von seinem Freunde Benedikt Momme Nissen. Herder, Freiburg im Br., 1927. S. 358.*

Od mládí bojuje za neodvislost. Zúčastní se jako dobrovolník války prusko-francouzské, přichází na studie do Mnichova, dívá se na svět zcela platonsky. Nestuduje, aby měl chléb a stal se státním úředníkem. Zabývá se filologií, matematikou, přírodními vědami a dějinami umění. Živí se hodinami. Neuspokojen odchází do Itálie. Hledá si místo v Benátkách. Má v kapse 1 liru 25 centesimů. Živí se všelijak. Je učitelem, písařem, průvodcem cizinců. Tam uzrává jeho povaha. Učí se neuhýbati, nešpinit se ani s lidmi ani s osudem, nemysleti toliko své zásady, ale žiti je. Tak se vrací do Mnichova. Studuje dějiny umění a připravuje se k doktorské práci. Studium umění ho vede k poznání, že tvar díla uměleckého je výrazem osobnosti. Počíná hodnotiti v lidech projevy mravní síly a měří vše duchové jen

mravními hodnotami. Ve věku 24 let vystupuje — syn protestantského pastora — ze zemské evangelické církve. Zdržuje se méně v posluchárně, ale více v atelierech umělců. Seznamuje se s Leiblem a dává se od něho malovati. Nepřestává však pod vedením Brunnovým připravovati se ke zkouškám doktorským. Podává disertaci o řeckých okřídlených postavách.

Dále však nechce jíti vyšlapanými cestami a odhodlává se pověsiti studium starého umění na hřebík. Pokládá svoje vzdělání a svoji výchovu za ukončenu a chce tvořiti. Od studia starověku přistupuje k studiu současnosti. Jako pronikal dříve starou řeckou kulturu, tak nyní si všímá soudobé kultury německé. Z čeho žije? Nikdy neměl jistého příjmu. K penězům byl vždy lhostejný. Na peníze šlapu, říkal, náš život je tu k tomu, abychom udělali z nouze ctnost. Vydělává něco příspěvky do novin. Cestu do zastavárny zná předobře. Když je nejhůře, vypůjčuje od přátel. Placeného úřadu nepřijímá! Zdá se mu, jakoby měl za kus chleba prodati duši.

Jest pevně rozhodnut, že nikdy nevstoupí do cechu řemeslníků současného duševního života. To jest příčina, že nikde nemá stání. Stěhuje se z města do města: Hamburg, Berlín, Frankfurt, Drážďany, Vídeň. Rozchází se drsně s lidmi, kterým věnoval přátelství, ale kteří ho v něčem zklamali. Stěhuje se často, poněvadž nemá čím zaplatiti byt. Bydlí s dělníky a posluhuje jim, aby mu pomohli za to upravit každý den ráno stůl, na kterém by mohl psáti.

Svět učenců a profesorů se mu zdá zcela bezvýznamným pro skutečnou kulturu. Nazývá je stíny a vytýká jim, že nemají víry, a to nejen náboženské, ale vůbec víry v lepší, šlechetnější a vyšší stránku v člověku. Vzdává se svého doktorského titulu a žádá universitu mnichovskou, aby ho škrtila ze seznamu svých doktorů. Když žádost zamítnuta, posílá universitě svůj diplom na kusy roztrhaný a oznamuje, že již názvu doktora užívati nebude.

A tak muž, který v Drážďanech nemá ani na třešně, staví se nad společnost, aby ji soudil: Zvláštní svět — píše malíři Thomovi — svět vůbec a tento německý svět zvláště: miliony se vyhazují na pavzdělání a na vzdělání nemá lid groše. Tak bylo kdysi, tak jest a bude i v budoucnosti. Většina vládne a většina se skládá z bláznů — nebo darebáků.

Především se mu zdá, že je úkolem jeho potírati prušáctví v německém národě. Prušáctví je mu směsí krutosti, pýchy a duševní omezenosti. Přes to však se drží pruské hole kaprálské, poněvadž myslí, že je nejlepším prostředkem, aby nemyslicí dav německého lidu se udržel v kázni. Chce vypátrati, v čem je pravá německost, aby národ, v duchu jejím převychovaný, nepotřeboval již kaprálské hole nad sebou.

Moje aristokratické smýšlení, píše příteli Muhlovi, pokud není vrozené, spočívá na prosté skutečnosti, že všechny vynikající státy byly nebo jsou aristocraciemi: Řím, Athény, Benátky, Florencie, Švýcarsy, Nizozemí, Anglie — co chceš více? Dnešní německé měšťanstvo — které tak mnoho potravin padělá a čte prolhané noviny — jest vnitřně shnilé: nepracuje již, kramaří.

Pravé němectví, jasné, bodré, silné a poetické nalézá v dolnoněmectví. Nejčistším typem jeho jest mu Shakespeare, jeho vtělením a zároveň karikaturou Rembrandt, umělec, u něhož se tvar rodí z netvárnosti a Duch Boží vystupuje přímo z bláta. S ním duchovně příbuzný Beethoven představuje rovněž tajemného a temně hlubokého ducha dolnoněmectví.

Na dně dolnoněmectví nalézá Langbehn nezkaženou a zemitou mužnost. Nalézá, co prusky uniformovaným Němcům chybí, a tak se rozhoduje, že bude usilovati o národní obrod v duchu dolnoněmeckém a ve znamení největšího umělce severogermánského — Rembrandta.

R. 1890 vydává Langbehn knihu „Rembrandt als Erzieher“. Zůstává v anonymitě. Von einem Deutschen — tak je kniha podepsána. Smysl knihy jest: Osobnost jest předpokladem každé kultury a vzdělanosti, ba dokonce i náboženskosti. Neboť loutky a stíny nemohou uctívati Boha. K tomu je třeba, aby měl člověk srdce v prsou.

Mnohostranný a nesmírně osobnostní obraz ducha Rembrandtova jest podán v knize jako měřítko současného duchovního života v Německu a zároveň jako dějinný ideál pro budoucnost německého národa.

Kniha má ohromný úspěch. Od Goethova Werthera a Schillerových Loupežníků není knihy, která by nabyla v Německu pronikavějšího vlivu.

Přes některé omyly jest kniha o Rembrandtovi výtečným návodem k obrodě německví. Káci modly vysokoškolské učenosti. Život prostý podle přírody, spočívající na lidovosti a dědičných ctnostech, má větší hodnotu než život v duchu nevěřící vzdělanosti. Zbloudili jsme, a proto se musíme vrátiti až tam, kde jsme se odchýlili od pravé cesty. Toť základní myšlenka Langbehnova. A tak se snaží vésti německý národ cestou sebranosti, skromnosti, roztomilosti a dětinnosti od profesora k člověku.

Dílo se různě posuzuje. Pátrá se, kdo je autorem. Langbehn si dopisuje s četnými svými čtenáři prostřednictvím nakladatele, zůstává jim osobně neznám. Pozoruhodno jest, že nejspravedlivější a nejměcnější posudek o knize Langbehnově píše katolík — profesor Keppler, později biskup v Rottenburgu a přítel Langbehnův.

Autor knihy o Rembrandtovi se ohlíží po mužích, kteří by mu pomohli bojovati proti nivelisujícímu duchu století. Prvně myslí na Friedricha Nietzscheho. Ten však jest již šílencem. Langbehn jede za ním do Jeny, navštívuje ho v ústavě, rozmlouvá s ním, chodí na procházku — a Nietzsche se uzdravuje. Vidí, jak ubíjí Nietzscheho ústavní systém, chce ho dostati zcela do svých rukou, ale naráží na odpor příbuzných. Opouští nešťastného filosofa a ponechává ho jeho osudu.

Duše jeho se rozvíjí dále čistou krásou přirozenosti, dětinnosti, skromnosti a pravdivosti. Nehledte na mne učenýma, kritickýma, racionalistickýma, starýma očima. To nejsou správné oči pro mne. Na mne se musí hledět mladýma očima — tak píše r. 1902.

Býti čistým — jest základní tón jeho života. Prostituce se mu hnuší. Od svých přátel žádá: Buď se zřekneš nevěstek — nebo se s tebou rozejdu navždy.

Skromnost jest mu jako klíčová dírka, kterou vidíme Boha. V každém, s kým jedná a mluví, ať je to bytná či sklepník, vidí duši. Proto nedovede utajiti své lásky ani své nenávisti k lidem. Vidí do nich a chová se k nim, jak cítí — pravdivě.

Při vši bídě svého života — nazývá jej často psím — zachovává si mysl veselou. Cituje Holderlina: Vše je dobré. A dodává: Cožpak není celý svět od Boha?

Je zřejmo, že povaha tak čirá a vyhraněná se nedobře snáší s okolím podprůměrným a povrchním. Langbehn to ví, pomoci si však nemůže: Je třeba duchy tříditi, ne zamazávati, praví, čisté třídění je božský život. Chce napravovati, ne zamazávati.

Nesnese lži. Ve Vídni se dovídá, že jeho nakladatel a přítel Bewer z Drážďan je židovského původu. Přerušuje s ním styky, poněvadž Bewer, vyslovený antisemita, kdysi popřel, že by pocházel z rodiny židovské. Bewer trpí do smrti ztrátou Langbehnova přátelství.

Až do té doby se jeví jako mravně dokonalý pohan. Přichází chvíle, aby rozhodl dilema: pohan nebo křesťan. Vystoupil kdysi z evangelické církve, ne aby byl všedním materialistou, nýbrž aby získal vnitřní svobodu. Nesmí se na něho hleděti jako na popírače Boha, nýbrž jako na hledače Boha. Netvoří si ovšem světový názor cestou spekulativní, ale cestou osobní zkušenosti. S láskou jeho k pravdě se pojí vždy úcta k náboženské víře a životu dle víry: předpoklady velmi šťastné pro pravého hledače Boha. Čte svatého Pavla. Cítí, že v Kristu je spása, myslí však, že spásaje souhlas s naukou Kristovou; nejde ve stopách Kristových, ale paralelně s Kristem.

Jako znatel dějin umění ví, že církev byla duší světové kultury. A dilema se rozrůstá: Kristus nebo Dionysos? Církev nebo Olymp? Mohlo by se zdáti divným, že nehledá návratu do církve protestantské, ve které se zrodil. Protestantská církev, praví, jest klub, katolická církev jest družina. Pravý duch družiny jest: právo za právo, věrnost za věrnost, láska za lásku. Dvě okolnosti určují jeho poměr ke katolické církvi: vidí, že nic není tak nepochopeno jako katolictví, a pak, že tam, kde jsou dobří katolíci, je zdraví a zeď proti úpadkové kultuře.

A právě složitost této kultury mu vnucuje otázku: Kde jest ještě prostota? Nalézá ji u nezkaženého lidu, v modrých očích selského synka v Badensku.

A ještě někde ji nalézá. V životě svatých. Dostávají se mu do ruky při návštěvě Herderova knihkupectví ve Freiburgu. Nejprve ho poutá život Kateřiny Emmerichovy. V jejím naprosto křesťanském charakteru nachází zjasnění a prohloubení svého názoru na církev. Neméně význam má pro něho četba spisů svaté Brigitty Švédské. Čte a dává čísti svému příteli Momme Nissenovi.

Od mládí hledal Langbehn šlechetné a vznešené duše, kterých by mohl následovati a ke kterým by se mohl přidružit. Doporučoval s Rembrandtem: men, not measures (lidi, ne pravidla). U světských hrdinů byl ovšem zklamán. Nyní se mu odhaluje pravda: nejčistší a nejvznešenější postavy světových dějin jsou svatí.

Které má nejraději? Svatého Františka a svatého Bernarda, svatou Kateřinu Sienskou, dýmant z nejčistší vody, svatého Františka Saleského, vzor mírnosti.

V knize o Rembrandtovi napsal: Vezmeme-li svět za cíp, máme jej celý. Nyní vzal svět církve za cíp svatých a tak jej pojal celý.

Svůj vývoj od kultu nečisté osobnosti ke kultu osobnosti čisté nazývá důsledným a ústrojným. Chemicky čistá osobnost je svatost — tak říká. Osobnost hlásal a osobnost ho přivádí k církvi.

Poznav život církve v jejích světcích a shledav jej bezúhonným, má již předem jisto tu, že i její nauka je správná. Nepídí tudíž po učených knihách theologických, které odborně vykládají nauku víry. Bere do ruky Spiragův Volkskatechismus a pročítá jej s Momme Nissenem. Přesvědčují se oba, že je tam vše jasněji a rozumněji vyloženo, než tušili.

Jejich obrácení není dílem dneška a zítřka, nýbrž pokladem, který po leta hledali přemýšlením a láskou, modlitbou a rozjímáním. Uvěřili ne tak po důkladném rozboru jednotlivých článků víry, jako spíše celkovým pojetím pravdy na základě života největších a nejsvětějších členů církve.

Láska vede Langbehna ke Kristu, poznání k církvi. A to poznání jest: První a vlastní podmínkou života pro každý organism jest jednota. Vše organické, vše živé, vše božské spočívá na jednotě. Padají všechny ohledy, jde-li o jednotu křesťanské církve. Jednota však vzniká řádem. Řád je podřízení. Podřízení nastává uznáním církve Kristem založené a jejích zástupců. Církev jest nejvyšším stupněm k Bohu. Kristus jej postavil krví svou a svých svatých, drží jej tmelem své lásky, od něho má církev svoji podivuhodnou jednotu, řád a podřízenost, svoji celost vše věky a duše objímající, obsaženou v řeckém slově katholon. Katolík značí doslova celý člověk. Býti katolíkem znamená býti celý v sobě a celý v Bohu.

O svém skutečném vstupu do církve praví krásně, že neznamenal pro něho, aby se obrátil, jako se obrací rukavice, nýbrž aby se rozvinul jako poupě, které se stává květem.

V Německu nechce budit pozornost. Na radu Nissenovu odchází do Rotterdamu s doporučením biskupa Keplera a připravuje se na podmíněný křest pod vedením dominikána Hooninga. Dává si od něho vykládati katechismus, jak se vykládá malým dětem do desíti let. Přijav v lednu 1900 křest a v březnu téhož roku první sv. přijímání, vrací se šťasten do Německa, aby dokončil dílo svého života: Přišel jsem, praví, abych zjednodušil a zaokrouhlil mnohojakost a rozpolcenost, kterou churaví svět... Doufám, že fasety mého charakteru se stávají fasetami charakteru katolického. Moje celá „osobnost“ jest jen svítilna — v níž hoří světlo osobnosti Kristovy. Či od koho by mohlo býti světlo a jas, než od Toho, jenž jest světlo a jas?

Myslí, jak by projevil své nitro. Vlastní spása ho zavazuje, aby pracoval pro spásu druhých. Hodlá vydávati časopis, aby v lásce získal protestanty. Vůdčím slovem má býti: Ukažme, kdo z nás má větší lásku!

Je přesvědčen, že překážkou spojení protestantů s mateřskou církví nejsou rozdíly v nauce, nýbrž lidsky špatný charakter katolíků jindy i nyní. Dílo Lutherovo jakož i francouzská revoluce jsou jen tresty Boží za mravní zvrácenost

katolíků. Je-li Kristus od svých opuštěn, táže se, jest to důvodem, abychom ho opustili i my? A jindy: Biskup je k tomu, aby těšil duše útěchou našeho Pána: já jsem k tomu, abych ostřil duše mečem Pána našeho. Kárám katolíky, poněvadž je miluji.

Tvrdí, že duše severana volá po katolicismu, poněvadž je chladná a střízlivá. Národové severu se vzdali mízy, tepla a plnosti katolictví a to je přivedlo k duševní rozervanosti moderní doby. Rád by otloukl vápno studených zdí v chrámech severu, aby se ukázaly opět svaté fresky. Rád by sloučil přirozenou sílu severu s nadpřirozenou silou Říma k světové reformě.

Podstatnou částí reformy světové jest mu reforma umění. Přichází k poznání, že obrod německého malířství jest v souvislosti s obrodem německého člověka. Je třeba, aby se mravně obnovili umělci, prohloubili svůj charakter — pak se dá čekat, že se vnitřně obnoví i umění. Bez Boha není umění. Vše záleží na tom, kde se začne. Co roste, roste zdola. Naturalism předchází, idealism následuje. Nesmíme chtít motýla před kuklou, nesmíme chtít malbu svatých, dokud není malby charakteru.

Julius Langbehn — zvaný obecně der Rembrandtdeutsche — umírá 30. dubna 1907 v Rosenheimu den před svátkem svaté Kateřiny Sienské, o které kdysi napsal biskupu Kepplerovi: Miluji tuto světici tak, že bych s ní rád vyměnil srdce. Umírá chud. V jeho peněženke není více než — jeden feník. Za jeho pohřebním vozem kráčí jediný člověk — malíř Momme Nissen, nerozlučný druh posledních let jeho života, který ho z části živil svou prací — kráčí jako pudl, který sám jediný doprovázel na hřbitov kosti Mozartovy.

Podle přání nebožtíkova zatajuje Nissen smrt jeho světu. Odváží mrtvolu do Puchu, kde žila svatá Edigna. Tam řekl kdysi Langbehn, že by rád byl pochován. Farář puchský neví ani, koho pohřbívá. Ví jen, že dobrého katolíka. Náhrobní nápis více než prostý:

A. J. L.

Geb. 1851. Gest. 1907.

Po roce slyší farář z Brucku, že autor knihy o Rembrandtovi se jmenoval Langbehn. Má tušení, že neznámý nebožtík, jenž byl pohřben v Puchu, je Langbehn. Dle dat na náhrobku stanoví lexikograf Roloff s jistotou, že Langbehn je pochován v Puchu. Nissen již není vázán tajemstvím. Biskup rottenburský dává na hrob mramorovou desku s nápisem:

I on byl hlasem volajícího na poušti.

*

Augurům tohoto světa se nebude líbit život Julia Langbehna, neboť se stal katolíkem. Kdyby byl zešílel jako Nietzsche, nepřestali by ho pokládati za genia. A proto s tváří kyselou a hořkou budou tvrditi, že vstoupil do církve, když už byl duševně vysílen, osudem uštván, životem na břeh vyvržen. Čistotu jeho duše budou nepochybně vykládati jako patologické zvrhnutí přirozené pudovosti.

Ať to bude jakkoliv, život Julia Langbehna je mohutný pohlavek hmotařství požitkářské doby.

Člověka křišťálně čirého, mravně dokonalého, povahově uceleného pochopí zajisté jen ti, kteří mají porozumění pro integritu duševního života a slávu křesťanského náboženství.

A ti se budou radovati.

DOMINIK PECKA.

DVA POHŘBY

Byl jsem před několika lety na jednom českobratrském, to je protestantském, luteránském pohřbu. Na tento pohřeb nezapomenu, tak jako nezapomenu na kremaci sokolského náčelníka J. M. V obou těchto případech šel jsem na ten

pohřeb docela — humánně, beze všech předsudkův a to, co jsem viděl, naplnilo mne hrůzou proti všemu, co není a NEMŮŽE býti obecné čili katolické. Co bych o protestantismu anebo o bezvěrectví (toto nové české slovo je mému sluchu a mé duši totožno se zvěrstvím) mohl čísti nebo slyšeti, nikdy by mne neosvítlo a nepoučilo tak, jak mne poučil a osvítil prostý, bezprostřední děj obou těch pohřbů.

V případě prvním nabyl jsem jistoty, že se tu stal tragický omyl: Co tady VŮBEC CHCE ten pastor? Vždyť on šel DOCELA JINAM a v nejlepším případě DOCELA MIMO: proč tedy SVOU cestu křížuješ cestou tohoto ZEMŘELÉHO? Jaká to opovážlivost za okolností tak smutných, jaký to výsměch veškeré bolesti a všemu smutku! Mám dojem, že tu nad rakví stojí lékař a praví: „Bratři a sestry, já jsem měl tohoto člověka uzdravit, když stonal, ale vy jste byli tak rozumní, že jste pro mne ani nepřišli, neboť co bych s ním dělal? Mé ruce jsou prázdné. A co bych mu říkal? Vždyť si to mohl sám přečíst! Studoval v Anglii a v Německu na téže fakultě jako já, i mohlo by se stát, že bychom byli otevřeli proti sobě ústa jako dvě děti, kterým právě uletěl z hrsti vrabec! A teď? Můj kolega a přítel leží zde mrtev. Kdyby to nebyl zrovna kolega a přítel, mohl bych říci, že se má situace zlepšila. I katolíci říkají o nás, že jsme mnohem lepšími řečníky než jejich vlastní farář, ba než jejich misionář. Stojíme před tváří smrti. Nevím — poněvadž je chvíle vážná — mám-li takovou chválu považovati za vyznamenání, či za ironii svaté prostoty. Řeknu vám, co mohu: mezi námi a Kristem je propast. Nevím proč, ale tak se to stalo, a kdo chce být spasen, musí tuto propast přeskočiti, neboť tato propast nedá se zasypati a vyplniti ani smrtí Syna Božího na Kalvarii. Musíš se naprosto zříci sám sebe, toť nejvyšší, co ti mohu říci, a jestliže toho ani nechápeš, jak to uděláš? Zoufám nad tebou a proto i sám nad sebou a nad svým těžkým povoláním! Najděte si v kancionálu a zazpívejte píseň dvacátou sedmou!“

*

Rakev s mrtvolou sokolského náčelníka stála uprostřed kremační síně na Olšanech. Zpívalo se, řečnilo se, hrály varhany. Středem všeho byl ten mrtvý, ale co horšího: středem všeho byla tu mrtvola, rozkládající se hmota. Nač ty věnce? Ví o nich mrtvola? Nač ty řeči? Pro útěchu pozůstalé rodiny, či pro útěchu přátel a osiřelé župy? To bychom byli na křížku s pokrokem a vědou, kdybychom nevěděli, že smrt je neúprosný, obecný zákon přírody a jakákoliv útěcha v tomto případě že jest pokrytectvím, jsouc podávána a ostouzející sentimentalitou, jsouc vážně přijímána. Jsme sokoli, představitelé a hlasatelé síly! My bychom se styděli za prothesu mrzáků, majíce hnáty zdravé a za prostřednictví a asistenci jakéhokoliv prostředníka mezi nebem a zemí, majíce rozum a úctu k vědě a přírodním zákonům!

Nejhorší ze všeho byly ty varhany. Což pak nikomu z aranžérů tohoto „pohřbu“ nenapadlo, jak je to nestylové? K čemu tato sentimentální reminiscence na katolický pohřeb se mší sv. a s konduktem? A ku podivu: mnohem dokonaleji než všechny ty chvály, zpěvy, věnce a řeči uklidnily rodinu a přátele nebožtíkovy právě ty varhany... Myslím, že podél té rakve stály i hořící svíce. Ale víte, co je podivné? Že tyto hořící svíce nesvítily, nýbrž protestovaly! Svíce hořící při pohřbu církevním neprotestují, nýbrž svítí. A při pohřbu církevním není středem všeho ritu mrtvola, nýbrž oltář. A žádný symbol oltáře, nýbrž živý, přítomny Bůh! Lumen de Lumine, Lux mundi!

Ale když přišli zřízenci a připravili rakev na oheň a jakýmsi MECHANISMEM rozhrnula se opona a opět MECHANISMEM rakev vklouzla do černé tmy: v tuto chvíli jsme uslyšeli výkřik, který se zahryzl do našeho morku a který byl do běla rozžhaveným protestem přírody, nebo chcete-li, lidského srdce proti TAKOVÉMU pohřbívání. Byl to výkřik náčelníkovy dcery a musím říci, že tolik ZOUFALSTVÍ a hoře nikdy předtím jsem neuslyšel z lidského hlasu. Byl to jako výkřik lidské duše nad životem, beze všeho přechodu a proti veškeré logice lidského rozumu pohlceným od žraloka metafysické NICOTY.

J. DEML.

TAJEMSTVÍ VTĚLENÍ

Katolická církev učí, že v Ježíši jsou dvě přirozenosti: božská a lidská, a že obě jsou spojeny podstatně v osobě Slova, Syna Božího. Toto spojení nazýváme hypostatickým spojením. Toto spojení není smíšením ani zničením obou přirozeností, nýbrž spojením jich ve Slově v jednu samostatnou bytost, v jedné osobě.

Dosti stvořených věcí může nám býti obrazem spojení různých přirozeností v osobní jednotě. Jsou totiž podstaty, jež samostatně tvoří svou jednotu. Jiné pak podstaty se nám však jeví jako neschopné býti sebou, čím jsou. Potřebují k tomu spojení s jiným. Poslední platí o oku, ruce atd. Nejsou to samostatné podstaty, nýbrž spíše části podstaty. Člověk jest však skutečnou, dokonalou podstatou v řádě podstaty; může sám jako podstata existovati. Taková podstata samostatná sluje u člověka osobou.

Osoba jest tudíž samostatnou podstatou, jež může podle sv. Tomáše sama existovati. Sluší rozlišovati jednotu přirozenosti a samostatného bytí. Duše a tělo dávají jednu přirozenost a toto spojení dává ve skutečnosti bytost samostatnou a individuální, osobu (jest o sobě), člověka.

Jednota přirozeností vyplývá z prvků, jež tvoří podstatu bytosti. Člověk je podstatně složen z uspořádaného těla a z duše. Změnění, zničení jednoho prvku působí, že neexistuje již ČLOVĚK, nýbrž mrtvola a duše. Tato jednota nikterak není závislá na skutečné existenci. V našem pojmu vždy zůstane v pojmu lidské přirozenosti duše a tělo. Přirozenost tuto definujeme, neohlížejíce se na existenci.

Jednota však samostatného bytí nutně žádá existenci. Existence patří k pojmu samostatného bytí. Samostatnost jest v řádě skutečna. Dává podstatě JEJÍ způsob bytí, to jest býti o sobě. Proto bytí a samostatnost jsou těsně spojeny.

Bylo nutno podati zhuštěně tyto metafysické pojmy, abychom mohli poněkud OSVĚTLITI (ne vysvětliti!) tajemství osobního spojení. Ovšem nutno si připomenouti, že jen OBDOBNOSTÍ se můžeme o tyto pojmy opřít při OSVĚTLOVÁNÍ tajemství.

Tělo a duše spojují se v nás v jednu samostatnou bytost, v osobu. OBDOBNĚ jest v Kristu spojena božská a lidská přirozenost v jednu samostatnou bytost, pod jednou osobou: Slovem. Kdežto však u nás tělo a duše, protože podstaty neúplné v řádě samostatnosti lidské osoby, žádají spojení podstatného před spojením osobnostním, v Kristu i božství i lidství jsou a ve přirozenosti dokonalé o sobě, jež zůstanou rozlišené, i když jsou spojeny v osobě. Lidská přirozenost Kristova má všechny dokonalosti patřičné. Mohla by sama o sobě existovati, pojí se však s božskou přirozeností v jedné osobě, ve Slově. Mezi Slovem a jeho přirozeností božskou jest ovšem dokonalá totožnost, božská přirozenost Slova neztrácí svou osobnost spojením s lidskou přirozeností. Spojením však tímto jest Slovo nejen v božské, nýbrž i v lidské přirozenosti. Poznávám však, že lidská duše není před tělem, Slovo však bylo věčně ve své božské Přirozenosti a s lidskou přirozeností se spojilo v lůně přerodivé Panny a Matky.

Nejlépe se tu ještě hodí přirovnání, jež sv. Tomáš často podává, totiž spojení těla a duše naší při vzkříšení v poslední den. Tehdy bude duše, a ta dá tělu samostatnost a osobně se s ním spojí. Ovšem, zase to není přirovnání, které by se naprosto přesně krylo, protože tělo a duše spojí se v JEDNU přirozenost na rozdíl od dvou přirozeností v Kristu.

Nuže, božství a lidství spojuje se v Kristu v osobě Slova. Jako jest tělo spojeno s duší v nás a tak tvoří jednu samostatnou lidskou bytost, tak jest v Kristu spojena lidská přirozenost s božskou v jednu osobnostní bytost zároveň lidskou i božskou.

*

Ovšem, toto spojení není případkové, nýbrž podstatné. Přirozenost lidská musí býti podstatně spojena se Slovem božským. Tato přirozenost lidská je též složena podstatně z těla a duše. Případkové spojení působí jen nějaký vzájemný vztah, nechávajíc jinak spojené prvky samostatnými. Toto spojení chtěl najíti v Kristu Nestorius, jenž byl několikrát odsouzen církví a jejími sněmy. Podstatné spojení znamená, že lidská přirozenost jest účastna při ustavení samostatné osoby v Ježíši Kristu. Nestačí tudíž jen přisuzovati lidskou přirozenost Kristu, jako přisuzujeme podstatě případek, čili, Slovo dává samostatné bytí své božské i lidské přirozenosti spojeným v sobě. Protože pak osoba jest určena svou přirozeností, v níž jest, proto jest Kristus pravým Bohem svou božskou přirozeností a pravým člověkem přirozeností lidskou. Vtělené Slovo jest jedinou bytostí, zároveň božskou i lidskou, jest Bohem, jenž se stal člověkem, čili, jest Bohočlověkem. Tímto spojením nestala se však ve Slově nějaká změna. Bůh jest nezměnitelný. Boží dílo mění tvora na Boha. Podstatným spojením jest lidská přirozenost přitažena k Bohu, podrobena Slovu.

*

Důsledky této nauky o Vtělení:

V Kristu jsou dvě přirozenosti, spojené v jedné osobě a proto můžeme Kristu přisuzovati vlastnosti obou přirozeností: Proto můžeme říci, že Kristus je věčný, ale též, že byl smrtelný a podobně.

Jisté vlastnosti však patří přímo jeho osobnosti, protože z ní pocházejí. Protože jest Kristus OSOBNĚ Slovem, proto jest jako SLOVO jednorozeným Synem, věčně jím plozeným. Proto mu patří synovství ve smyslu vlastním. Toto synovství jest přívlástkem jeho osoby a ne přirozenosti. Proto všude, kde nacházíme osobu Kristovu, nacházíme jeho synovství. Protože však Kristus jako člověk jest osobou Slova v lidské přirozenosti, můžeme říci, že Kristus-člověk jest skutečně a vpravdě Synem Božím. Stačí, když si uvědomíme, že toto synovství nemá ze zplození v lůně panenské Matky, nýbrž z věčného Zplození v Otcí.

Tak přicházíme k závěru, že Tajemství Vtělení vyvrcholuje v tom, že člověk jest Jednorozeným Synem Božím. V tomto slově jest nejvyšší důstojnost, jíž se dostalo člověku, když Slovo přijalo lidskou přirozenost.

Ohledně činnosti božské či lidské v Kristu. K činnosti je třeba bytí. Vlastním způsobem však jsou jen podstaty, jež proto musejí SAMOSTATNĚ BÝTI. Vlastním způsobem koná něco jen to, co vlastním způsobem samostatně existuje. Tato samostatnost není sice zdrojem vlastní činnosti, jest však její podmínkou. Prvním zdrojem činnosti jest totiž přirozenost. Přirozenost určuje pak samostatnou osobnost. Jestliže tedy přirozenost určuje osobnost, určuje též činnost. Přirozenost působí, že její uskutečnění v osobě jest TAKOVÉ a že TAKTO jedná. Ohledně činnosti jest přirozenost skutečným zdrojem jejím. Jí osoba jedná.

Lidská přirozenost v Kristu nemá samostatného bytí. Slovo JEST v ní. Přirozenost lidská se tím ovšem v SOBĚ nemění. Je tudíž jedno bytí v Kristu. Protože však jest jeho lidská přirozenost dokonalou, má všechny mohutnosti a schopnosti, jež prýští z této přirozenosti. Jest sice třeba k činnosti této přirozenosti, aby bylo jí dáno bytí osobou, nicméně však ony schopnosti jsou v lidské přirozenosti a patří jí vlastním způsobem. Kristus má tudíž dvojí mohutnosti podle dvojí přirozenosti. Proto jest v Kristu dvojí činnost: božská a lidská. Tím však nepopíráme jednotnost metafysické osobnosti Kristovy. Slovo poznává a chce buď lidskou neb božskou přirozeností. Mimo ně nejedná, neb jest prostě zdrojem jejich bytí, zdrojem jejich jednotného bytí. Když Kristus jedná, toť Bohočlověk jedná. Avšak při tom Kristus, když jedná jako člověk, jedná jako pravý, dokonalý člověk. Má dokonalý rozum a vůli.

Proto konečně přicházíme k závěru, že Kristus jako člověk a pro svou lidskou přirozenost jest před Bohem ve vztahu závislosti, poddanosti, obdobně jako jiný tvor. Vyznání víry sv. Athanáše praví: „Rovný Bohu svým božstvím, jest Kristus nižší jeho svým lidstvím.“ Proto se Kristus modlí k Otcí, klaní se mu. Tajemství lásky v hlubokém tajemství Vtělení. Na tom buduje nauka o zásluhách Kristových, o celém jeho vykupitelském díle. Protože jest člověkem, může se zničit před Otcem, může vyslati k Velebnosti nesmírné své prosby, své klanění. Protože ale jest zároveň Synem Božím, jeho modlitba jest nutně vyslyšena a přijata.

CH. V. HÉRIS O. P. LE SAULCHOIR, BELGIQUE.

VÁŠEŇ PODLE UČENÍ SV. TOMÁŠE

Nezdržujeme se příliš vnějším vzezřením vášně, je to tak známá věc. A je to také hodně proměnlivé podle osob a jejich povah; tak na příklad vznětlivcova radost překypuje a jásá; u lhostejného člověka je klidnější a méně jásavá. Ba i u téže osoby se mohou tělesné projevy vášnivého stavu měnit, a to buď se rozmáhají, až se stanou nezřízené, buď tak slábnou, až jich ani nepostřehnete, aniž by se jinak měnil předmět vášně.

Tato ústrojná, vnější — periferická, jak říkají filosofové — hnutí ještě nedávají celé fysiologie vášně. Jsou jen výsledkem. Staří i moderní psychologové se táží: co je vnitřním původcem vášnivých hnutí, prvním fysiologickým činitelem každého pohnutí.

V několika slovech proběhnu celé to sporné pole.

Pro sv. Tomáše mají v srdci východisko pohybu fyziologické zjevy, které provázejí každé pohnutí (tělesné pohyby, šhubání svalů, změněný oběh krve atd.). Srdce je „nástrojem vášní duše“. Při každé vášni se mění tep srdce, buď se zrychluje nebo zpomaluje. Ústrojné projevy vášně by tedy byly způsobeny nezvyklým ať příliš rychlým ať příliš pomalým chodem srdce.

Fysiologie vášní byla zvláště obohacena pokrokiem moderní vědy; ale ta je ještě daleka toho, aby všechno vysvětlila, ba aby jen dosáhla ve všem jednomyslného souhlasu všech učenců.

Dnešní pozorování a vědecké pokusnictví dovolují přesněji rozeznati tři skupiny jevů, které tvoří fyziologii, tělesnou složku vášnivého konu.

1. Jsou to předně vnitřní ústrojné reakce (odezvy), poruchy krevního oběhu a dýchání atd., které mají pramen v uzlech prodloužené míchy, centrech bulbárních (centres bulbaires). Srdce není východiskem oněch reakcí, samo podléhá nervovým centrům. Tyto vnitřní reakce unikají doзору vůle. Jsme pohnuti radostí nebo bázni; nemůžeme zabránit srdci, aby silně nebilo, aby se dech nezkrátil.
2. Potom je vnější hra obličeje i těla, mimika (rozkládání rukama, zblednutí, zrudnutí, výraz tváře, mráz, chvění, výkřiky, stenání, výskok, různá šhubání svalstva). Toto pohybové zezevnějšení také není přímo a úplně závislé na zmatcích srdce. Vůle má jen částečný vliv na některé z těchto reakcí.
3. A konečně jest to, co se nazývá volní mimikou vášně. Společenský život lidí ustálil pro vzájemný styk jisté chování a umluvené projevy, jistý způsob řeči, čímž se projevují vášně. Vůle má nad těmito činy a nad chováním moc.*

** Těchto několik črt o fyziologické složce vášně ani zdaleka nevystihuje složitost záhady. Dodejme však, že od několika let je fyziologie vášní obohacena novou kapitolou o vnitřních štávách (endokriny) a o jejich vlivu na citlivost. Jsou v těle žlázy, které vylučují biochemické látky, a ty přecházejí do krve. Dlouho bude trvat, než se stanoví vliv vnitřních štav. Ale zdá se, že zvyšují tepnové i svalové napětí a tak zasahují do ústrojných reakcí vášně. Ale po tomto výkladu fyziologa bylo by tedy třeba vyslechnout vysvětlivky biochemikovy.*

Ať již jsou badání o fyziologii vášně jakkoliv zajímavá, je důležité podotknouti, že kterékoliv vysvětlení je u sv. Tomáše vedlejší ve všeobecné teorii o vášních. Jeho obecná teorie pouze vyžaduje, aby tělesná odezva, reakce, byla nerozlučným čili integrálním prvkem vášně, a aby ony ústrojné změny se skládaly z reflexů motorických i smyslných; jedny jsou neodvislé na vůli, druhé více méně ovládnutelné. Při tom nám tedy velmi málo záleží na tom, kde je příčina těch reakcí, zda v srdci, či v uzlech mozkomíchových nebo ve zvláštních centrech či ve vylučování endokrinů. A proto zůstane stejně pravdivým, že při každé vášni jde nezvyklý chod srdce souběžně s mimovolnou, reflexní mimikou povrchu těla. Tyto zjevy srdeční cítíme zároveň s ostatními proměnami svalovými. To vede obyčejný názor a vnitřní přímou zkušenost k tomu, aby ve zmatcích srdce byl hledán převážný a charakteristický tělesný projev vášně. Tím jest ospravedlněna lidová mluva, která v srdci vidí znak různých vášní.

4. Spojení duševní a tělesné složky vášně v jeden zjev.

Právě jsme rozděleně probádali duševní i tělesnou složku vášně; ale toto rozdělení zavedené k vůli jasnosti výkladu nesmí nám dát zapomenout, že vášnivý jev je podstatně a životně jednotný.

Oba prvky, z nichž se skládá vášnivý jev, se spojují v tak naprosté a nutné jednotě, že by vášně vůbec nebylo, kdyby se stala ta nemožnost a složka duševní mohla býti bez složky tělesné. Nikdo nepocítí hnutí strachu bez ústrojného zmatku, ne-li zjevného, tož aspoň vnitřního. Není radosti, smutku nebo hněvu bez současného pohnutí tělesného. Nebo kdyby tedy nebylo tohoto fyziologického prvku, měli bychom co činiti s pouhým citem řádu zcela duševního a volního, ale ničeho s vášní.

Vášeň je tedy jeden kon snaživosti smyslové; v podstatě obsahuje snahu citovou a odezvu, reakci tělesnou. Pro sv. Tomáše je tato snaha formou vášně (tím, co jí dává podobu vášně), odezva tělesná je pak látkou vášně (tím, co forma uzpůsobuje). Z toho plyne, že ona snaha činí vášeň vášní čili, že ji kvalifikuje nebo chcete-li, že různí jednu vášeň od

druhé. Na příklad láska je velmi rázovitá snaha a jasně se liší od nenávisti. Kdežto zjevy fyziologické, aspoň pozorovány ze zevnějšku, ani zdaleka necharakterisují vášně: mění se od osoby k osobě i v hloubce pohnutí i v síle.

Nicméně je jakýsi paralelismus, souvislost mezi snahou a odezvou, tato je podřízena oné. Odezva, reakce fyziologická se nám jeví, jak se staví do služeb snaze tím, že uskutečňuje čin, pohyb nebo dílo přiměřené jejím cílům.

Několik příkladů nám dá živou představu, jak se reakce přizpůsobuje, staví do služeb snaze. Někdo jest náhle zchvácen děsem před velikým nebezpečím, které ohrožuje jeho život: bledne, chvěje se, je jako přibitý, neschopen pohybu. Tyto fyziologické zjevy jsou v souhlase s úděsem, citovou snahou: míti strach jest býti tvrdě zastaveno, jest naraziti na neočekávanou překážku; od té chvíle se zdá, že je třeba zmizet před silnějším, přestat všechnu činnost, která se stala neúčinnou a nebezpečnou, utéci nebo ztratit se, možno-li v nějaké díře a dělat se mrtvým a tak uklouznout zlu.

U člověka ve hněvu se fyziologie i psychologie jeví jinak než ve strachu, ale také jsou v úzké souvislosti. Ve hněvu ovládá duši touha po pomstě: odtud snaha vyrazit vpřed za nepřitelem, zdeptati jej, rozdrtit a to se děje vsí silou, jež se někdy vystupňuje k nejdivočejší krutosti. Proto tuto snahu po napadnutí a boji provází přiměřené přizpůsobení ústrojné: srdce tluče v hrudi, krev se tlačí k povrchu, zalévajíc oči a obličej, svaly jsou stažené a ztuhlé, hotovy vymrštit se k úderu drtivým a zabíjejícím pohybem.

Věci se tedy odehrávají, jako by se strany organismu byla přímá a poddajná schopnost přizpůsobit se k službě pohybu nebo činnosti přiměřené snaze žádostivosti.*

** Pomíjím mlčením spornou otázkou o výrazu, projevu hnutí. Odpovídá zvláštní snaze každé vášně, lásce, radosti, hněvu, strachu atd., také zvláštní a výlučné ústrojné zařízení? Jedná se zde hlavně o hluboké vnitřní reakce. Mínění fyziologů se rozcházejí. Jedni se domnívají, že emoční reakce života vegetativního jsou stejné a žádná z nich tedy nemá být označována za vlastní některého druhu hnutí. Jiní se zase opírají o pokusy a zjistili znatelné změny v teplotě těla a pohybových reakcích při různých vášních. Jest na místě říci, že sv. Tomáš se více blíží tomuto druhému názoru.*

Vášeň je tedy jev přesně odlišný od myšlení, od vnímání i od chtění. Uvidíme ovšem, že vnímání je vášni třeba a že rozum a vůle mají hýbat vášni a řídit ji. Ale právě proto, že vášeň je odlišná, pochopíme, jak může quasi-autonomní — skoro samostatná a nezávislá, jak může odporovati řízení rozumu a rozkazům vůle. Tento neustálý zápas tvoří mravní život. To pak jest ideálem pro vášeň, aby byla pod vládou vůle, ovšem pod tou podmínkou, že vůle se bude mít správně k pravému dobru člověka, to jest k dobru mravnímu. Pokud vášeň unikne tomuto poddanství nebo je poruší, potud unikne mravnosti nebo poruší její cenu, zůstane tím, čím jest u zvířete, aniž by zaujala své místo mezi činy důstojnými člověka. Člověk je povinen ovládati vášně, řídit a stravovati je, dát je do služeb dobývání duchovních dober, krotiti nezřízené nárazy, které by ho zavlekly k činům, zakázaným mravním zákonem. Mravnost vášní není nic jiného než trvalé podrobení jich ctnostné vůli.

Právím podrobení, ne potlačení. Vždyť nepotlačujeme, nehubíme smyslnost, jestiž částí lidské přirozenosti. A ostatně, není žádného důvodu k tomu, aby někdo prohlašoval naprosté vyhubení vášně. I když není snadno vášeň ovládat, přece může být ovládnuta. Ctnost není v nás nic jiného než vášeň nejenom podrobená, ale též kladně využitá a konaná pro dobro.

Co jsme pověděli o povaze vášně, nám dovoluje vyznačiti, v čem vězí obtíž ve výchově vášně k ctnosti.

1. Vášeň má v sobě jakési násilí, náraz, který obyčejně rozvrátí naše svědomí. Svědomí se často dosti nalopotí, aby po náporu povstalo. Uvidíme, jak si vášeň svou rychlostí a vábívkým vzezřením snadno nakloňuje na svou stranu rozum a vůli.

2. Tento náraz vášně pochází z fyziologického prvku, jenž ji tvoří; o tom jsme již pojednali. Tělo jest zmítáno, vysíláno, rozechvěno a rozbouřeno vášní a tento ústrojný zmatek tím více síly dává vášni nad svědomím, aby je zlákal pro své cíle. Tak může prudká vášeň tímto ústrojným rozechvěním přivoditi stav podobný přechodnému šílenství.

3. Tento podíl těla na vášni vysvětluje rovněž onu zvláštní obtíž, s kterou se setkávají některé povahy, mají-li své vášně podrobiti zákonům mravného života, a to právě proto, že se stanoviska tělesných vlastností jsou jisté povahy silněji nakloněny než jiné odpovídati na dráždivé vjemy. Dědičnost vášní — ta je hlavně fyziologickou dědičností — rovněž potvrzuje, že tělo má veliký podíl na vášni. Právě ústrojný celek přechází dědičností.

Z této souvislosti fyziologické a psychologické složky vášně konečně také plyne, že vášně může býti vyvolána nebo ve vzniku či na síle jí může býti usnadněno s ústrojné strany. Nejen povaha, také zdravotní či chorobné podmínky a vlastnosti vzniklé z blahobytu či z nedostatku, vlivy věku, hmotné prostředí mohou přispět na vyvolání vášně. Všední zkušenost učí, jak požívání dráždivých nebo uklidňujících věcí, počasí a únava se více méně odráží v chování našich citů. Co podporuje nebo umrtvuje ústrojnou činnost, to se tak stává nepřímým prostředkem na krocení nebo podporování samé vášně.

A tak nám tento kratičkový pohled na přirozenost vášně dává tušiti některé základní zákony o léčbě a mravní výchově vášní.

H. D. NOBLE, O. P.

LITURGIE SVÁTOSTÍ

Obřady, jež byly ve staré církvi oddělené, konají se dnes hned po sobě, křest následuje hned po přijetí do katechumenátu. Jestliže církev už přípravným obřadům přikládá velikou důležitost, činí tak proto, aby tím více zdůraznila vznešenost vlastní křtu. U dítek začíná tato druhá část křestních obřadů novým exorcismem. Proč to? Vysvětlení nám dají slova, s nimiž se církev obrací k dospělému křtěnci před tímto obřadem: Ora, Electe... Křtěnec není už pouhým katechumenem, nýbrž jest electus, vyvolený, protože výslovně požádal za křest a jeho žádosti bylo vyhověno. Na to rozhodnutí čekala církev, aby dovršila jeho přípravu na křesťanský život. Okamžik křtu není už daleko a exorcismy pomáhají značnou měrou připravit duši na přijetí milosti.

Ve středu čtvrtého postního týdne podávala kdysi církev svým vyvoleným křtěncům výklad o začátku čtyř evangelií, o vyznání víry a o modlitbě Páně. Dodnes uchoval si mešní formulář tohoto dne ráz výzvy k účelivému přijetí nauky Páně.

Jaký prospěch měli kandidáti křtu z náboženského vyučování, přesvědčovala se církev vážnou zkouškou vyvolených katechumenů, tzv. skrutiniemi. Dříve však bylo třeba prozkoumati srdce a vypuditi z něho ďábla nadobro. Proto podle sv. Lva dlužno předeslati skrutiniím exorcismy. Církev užívá moci, již obdržela od svého Zakladatele, a zahání zlého ducha třemi exorcismy u dospělých, posledním z nich u novorozeňat. Nejedná se u těchto kandidátů křtu o posedlost ďáblem, jak ji známe z Písma; následkem dědičného hříchu úpí však jejich duše pod vládou satanovou. Té musí býti zbavena. Jméno Páně a znamení svatého kříže dobývají nazpět duši, Kristu vyrvaných.

Kdysi byly tyto exorcismy často opakovány v poslední dny čtyřicetidenního postu. S nimi spojovala církev požehnání, jež se nám podnes zachovalo v římském rituálu. Kněz klade po příkladu Páně ruku na hlavu křtěncovu a modlí se: „Věčnou a nejvyšší spravedlivou dobrotu tvou vyzývám, Pane svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, původce světla a pravdy, nad tímto služebníkem tvým, abys ho ráčil osvítiti světlem svého rozumu: očist' ho a posvět'; dej mu pravé poznání, aby se stal hodným přistoupení k milosti tvého křtů...“

Skrutinia nás dovedla až k Bílé sobotě, kdy se uděloval slavný křest. Naposledy se shromáždili vyvolení křtěnci v chrámě a po vyznání víry byli pokřtěni. V chrámě se odehrává také dnes poslední úkon přípravy na přijetí křtu, kdežto vše, co předcházelo, bylo vykonáno mimo svatyni. Teď vstupuje křtěnec do chrámu a vyznává po prvé veřejně svou víru, modle se apoštolské vyznání víry a modlitbu Páně. Poslední exorcismy mají zapuditi vliv zlého ducha. Jejich tón je ještě důraznější a jsou vyhrazeny vlastnímu udělovateli svátosti, kdežto předchozí exorcismy, alespoň dříve, vykonávali prostí exorcisté.

Prstem, navlhčeným vlastní slinou, dotýká se pak kněz uší a chřípí křtěncových a pronáší slova: „ Otevři se líbezné vůni (nebes). Ty pak, ďáble, dej se na útěk, neboť přiblíží se Boží soud.“ Symbolism tohoto obřadu je zřejmý — vždyť jeho podrobnosti jsou vypůjčeny z evangelia svatého Marka (7. kap.), kde se vypravuje o uzdravení hluchoněmého.

Církev jako by teď mizela se svým božským Zakladatelem, čím více se blíží rozhodný okamžik. Po stupních přiváděla duši ke křtu, aby jí dala příležitost uvážiti a oceniti velikost dobrodiní, jehož se jí dostane, aby jí vstúpila vysoký pojem o tomto tajemství. Až dosud se modlila a žehnala jeho jménem, teď jedná a mluví Kristus sám. Podobně, jako postupuje svoje místo Kristu při proměňování při mši svaté. „Petrus baptizet, hic (Christus) est qui baptizat: Paulus baptizet, hic est qui baptizat,“ praví sv. Augustin (Tract. 6. in Joann.) Ať křtí kterýkoli člověk, vždycky je to Kristus, jenž křtí.

Slavnostně se táže kněz křtěnce, zda se odřiká ďábla, a potom přijímá jeho vyznání víry. Oba tyto projevy křtěncovy jsou úzce spojeny s pomazáním, jehož doklady na tomto místě podává už křesťanský starověk. Když se křtěnec odřekl ďábla i všech skutků jeho i vši pýchy jeho, dostává se mu tohoto pomazání olejem křtěnců na prsou a mezi lopatkami; tím naznačuje církev, že celá bytost křtěncova má býti zahrnuta milostí Boží. Kristus je Pomazaný Páně, všecky ctnosti a všecky dary Ducha sv. vylily se na jeho člověčenství a křesťan má míti účast na tomto tajemném pomazání Spasitelově. Pomazání olejem křtěnců má ho zbaviti všeliké nadvlády zla a připravit milosti cestu do jeho duše. Kandidát svatého křtu nechce už míti nic společného s ďáblem a hříchem a slibuje Bohu nezlomnou věrnost, odpovídaje na otázky kněze, že věří v Boha trojjediného, že věří vše, co obsahuje apoštolské vyznání víry. Tato smlouva mezi církví a novým křesťanem má býti věčná. Člověk dává vše, co má, církev mu dá za to vše, co obdržela od Krista, plnost nadpřirozeného života s odpuštěním všech hříchů.

Naposledy vyjadřuje křtěnec svou vůli, že chce býti pokřtěn. Všichni přistupují ke křtitelnici a nad skloněnou hlavou křtěncovou stéká třikrát křestní voda. Kněz doprovází svůj úkon slovy: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.“ Tak doslova se vykoná odkaz Kristův, uskutečněno obrození člověka.

Trojí lití vody je symbolické. Církev vyznává jím jednak tajemství nejsvětější Trojice, jednak naznačuje jím tři dny, jež Spasitel ztrávil v hrobě. Podle slov sv. Pavla je křest účastí na smrti, pohřbení a vzkříšení Páně (Ep. k Řím. kap. 6.) S Kristem povstáváme z hrobu hříchu k novému životu milosti, k účastenství na samém Božím životě. Bůh nás přijímá za dítky, vstupujeme do Boží rodiny, stáváme se údý Kristova tajemného těla a tím se úzce spojujeme s třemi osobami nejsvětější Trojice. Pokřtěný oblekl Krista, a proto dostává bílý oděv, symbol čistoty omilostněné duše, jež doplňuje hořící svíce v jeho ruce. „Přijmi oděv bělostný a neposkrvněný a dones jej před soudní stolec Pána našeho Ježíše Krista, abys měl život věčný,“ mluví k němu kněz. Zárodek tohoto věčného života mu dal křest, dal mu už na zemi okusiti blaženosti nebes, spojil ho s Kristem. Svatým křížem činí kněz kříž na temeni jeho hlavy, aby mu tím naznačil, že nosí Kristovo jméno, že křtem se mu dostalo účasti na kněžství Kristovu, že jemu jedině náleží navždy.

Dej Bůh, aby nezrušitelná pečeť křesťana, kterou nám vtiskl svatý křest, na věky zářila k větší naší oslavě na našem čele!

P. TOMÁŠ M. DITTL, O. P.

MARGUERIT SINCLAIR

Koho by nebyl zabolet, do duše zamrazil, ruměncem polil drsný smích jistých dělnic, když je továrna vychrlila v podvečerních hodinách na dlažbu zčernalých ulic?...

Slunečný úsměv lakýrnické tovární dělnice Marguerity Sinclairové je nebeskou odpovědí na tento smích, jenž je šklebem bídy fysické i morální.

„Květinka z Lisieux! Ach, ta může míti sestry leda v prostředí buržoasním, vyrostlé ve vile parkem obklopené, mezi sestrami — budoucími řeholicemi, v rodině celým městem vážené...“ myslí si leckdo při čtení „Dějin duše“ sv. Terezie Ježíškovy.

Nuže, Pán si pospíšil ukázat století dělnickému, že „bílé květinice“ může vzbuditi sestry i na uhelné koleji velkoměsta, jiskrami lokomotiv zalévané.

Sv. Terezie Ježíškova a Marguerit Sinclair, jedna z vybrané rodiny buržoasní, druhá z dělnické rodiny, jakých je na sta, první vážná a cvičící se v meditaci od útlých let, druhá milující pěkné šaty a tanec, první intelektuálka, básnířka o slohu zjemnělém, autorka „Orvané růže“ a jiných básní, druhá, již bylo snadněji rozžvýkat kus papíru, nežli jej popsat, autorka pověstného nápisu na pohlednici: „Bůh Vás ochraňuj od vaší milující ženy“ s vynechanými rozdělovacími znaménky, což dává větě impertinentního smyslu — ano, oba ty odporující si zjevy jsou duchovně sestrami.

Marguerit Sinclair je výzvou, laskavou, horoucí výzvou vrženou do dělnických řad: Nenajde Ježíš bílých květů pro sebe mezi vámi?

*

Marguerit byla třetím z pěti dětí cestáře André Sinclaira v Edimburgu. Narodila se 29. srpna 1900. Její matka byla dobrá katolička; otec konvertoval ke katolictví několik měsíců před svatbou.

Marguerit byla dobré, ochotné dítě s přibledlou pletí a něžným výrazem, pravá myšička s velikýma očima. Bledost pocházela často z podvýživy, zvláště v době, kdy otec-živitel onemocněl a po něm i matka. Tehdy Marguerit desítiletá jednou omdlela v kostele; byla bez punčoch a po ovocné snídani...

Doma i ve škole byla usměvavá a dobrá ke všem. Nikdy neprozradila, co se doma dalo, pravá ruka matčina. Starší sestře, kterou předčila ve škole, pomáhala, mladší chránila a opatrovala. Již tenkrát učila sestřičku, aby se jen vždy vesele dívala, tak že i druhé učiní šťastny. Schráněla pro ni své řídké dárky peněžité, aby jí koupila pěknou stuhu do vlasů. Ušetřila jí na šaty k prvnímu sv. přijímání.

Byla dítětem modlitby od raného mládí. V adventě a postě počítávala si „Zdrávasy“ pro milého Ježíška a byla šťastna, mohla-li jich nabídnout tisíc... Často vybízela sourozence: „Kdo vydrží nejdéle být ticho?“ A v tom tichu pomodlila se o několik „Zdravas“ více.

Jejich otec a matka byli dětem jakoby starším bratrem a sestrou. Chodili s nimi na výstav nejsv. Svátosti po různých kostelích. Jejich otec počínal pracovat o půl 6 hod. zrána, o půl osmé býval na mši svaté a pak teprve přicházel k snídani. Matka žila jen dětem, skromná v šatu a jiných potřebách, dbalá, aby dcery naučily se po práci ještě vedení domácnosti a šití; však jsou dělnice a budou toho potřebovat.

Po vyjití ze školy vyučila se Marguerit lakýrnickví. Když vypukla válka a její zaměstnavatel zavřel dílnu, doporučil Marguerit Skotské společnosti nábytkové jako výbornou a spolehlivou dělnici.

Jednou našla v koutku své dílny krásný obrázek P. Marie. Oprášila jej a zavěsila u svého místa. Denně našla obrázek sundaný. Denně jej trpělivě zavěšovala znovu a vytrvala v tom mlčelivém souboji až do svého odchodu.

Celá ta dělnická rodina milovala tanec. Zapadala v tom do rámce tolika tisíců dnešních dělnických rodin. Ale navštěvovali farní kroužky zábavní, tančili STARÉ tance a ještě něco zvláštního při tom: celá rodina bývala pohromadě. Říkali jim „nerozdílná rodina Sinclairů“. A potom: Po návratu z tance Marguerit nezanedbala svůj růženec, byť byla sebevíce unavena. „Dobře jsem se bavila a teď třeba dát Pánu Bohu, co mu patří. Hleďte, zatím, co my jsme tančili, kolik řeholníků bdělo a modlilo se za nás! A kolik duší Pán Bůh v těch hodinách odvolal k sobě!“

Když večer šla z práce, nikdy nešla Marguerit podle otevřeného kostela, aby tam nevykonala krátkou návštěvu Nejsvětějšímu. Nezdržela se nikde, než tam. Když družky její tvrdily, že by nestrpěly, aby musily být tak záhy doma, říkávala: „Domov je nejlepší místo pro nás.“ A usmála se svým klidným úsměvem.

V rodině se večer modlívali společně růženec. Po skončené modlitbě dívky šivaly a pak znovu se modlívaly. Sousedé, kteří z hořejších pater viděli do jejich světnice, říkali, jak bývali povzbuzováni zbožností dívek.

Neděli věnovala celá rodina pobožnostem. Marguerit jako každá dívka její třídy, věku a prostředí, nebyla prostá různých pokušení. Isabella, její sestra, vypravuje, že v takové chvíli vyzývala jméno Ježíš mnohokrát po sobě, až pokušení minulo.

Marguerit dobře vládla jehlou, uměla sobě i sestřám ušít šaty. Nabídla se tedy v klášteře k opravě kostelních rouch ve volné chvíli. S matkou i sestrou pomáhaly pošt. známkami vykupovati černošské děti a vykoupily každá jedno.

Tato dělnice milovala Květinku z Lisieux, její prostotu a dětinnost. Modlívala se k ní často: „Bože, jenž jsi duchem lásky zanítil duši sv. Terezie, služebnice své, dej, ať tě miluji a působím, abys byl velmi milován...“

Když bylo Margueritě sedmnáct let, prožila dovolenou na venkově, ve vesnici Rosewellu.

Po prvé daleko od tramvajů a autobusů, v úplném tichu, za zpěvu ptáků a šumění stromů... Velebila Boha dobrotivého za tu milost. Tam počaly se sestrou denně přijímati...

Staří manželé, u kterých dívky Sinclairovy bydlily, pěli o nich chvalozpěvy. Paní Sinclairová byla blažena...

V r. 1919 byly na prázdninách v Bo'ness. Marguerit byla osmnáctiletá, hezkého obličeje, vlasů přirozeně vlnitých. Každý rád viděl její úsměv. Její hostitelka seznámila ji se svým synovcem, dobrým člověkem, katolíkem, ale vlažným. Začal s nimi chodit na mši sv. Poslechl, když mu Marguerit netrpěla brání jména Božího nadarmo. Mladík, čím zdrželivější byla dívka, tím opravdovějším se stával, tím určitěji ale dával na jevo svou lásku Marguerit.

Byl to pro ni čas „hrozný“. Uvnitř již celá tíhla k nebeskému Ženichu, zevně zdála se být zasnoubena. „Aby pro ni neztratil svou duši...“ Její „snoubenec“ hrozil sebevraždou, odmítne-li ho.

Marguerit radí se se zpovědníkem, klidná, prostá. Potom dopisem jasným a milým vysvětluje panu P. své rozhodnutí. Ten je raněn do hloubi, ale nezbývá, než poddati se. Později dává jí krásné vysvědčení:

„Nikdy nedovolila mi žádný flirt, ani mého ramene nikdy nepřijala. Neodvážil jsem se nikdy žádné důvěrnosti k ní. Obdivoval jsem její víru. Učinila ze mne nového člověka.“

Malý v událostech, potřebách, stycích, život dělnice. Byla v tom jako jedna z nich, byla jako všeccky. Pracovala, bavila se; bývala unavena a těžko se jí vstávalo ráno. Dělníci si jí všímali, že byla mladá, hezká, usměvavá.

Ale ten, který za ní vešel do pokojíku pracovního, vida její modlitby a růženec ležeti na stole a ji samu, jež ani očí nezvedla od práce, vyšel ven a řekl kamarádům, aby se chránili ji vyrušovat... Modlitba jí zjednávala odstup všech pokušení. Před svatostánkem učila se vyšší lásce. Úsměvem přikryla mnohou bídu, smutek, bolest, úzkost; úsměvem povzbuzovala druhé. „Usmívej se; tím úsměvem můžeš cestou podle zarmoucených mnoho dobra vykonat. Někdo čeká jen na ten úsměv...“ radí sestře.

V tom svém vztahu k Bohu a lidem byla tedy jiná než tisíce a tisíce dělnic... A ty, jež počaly pociťovat ten rozdíl a snahu přiblížit se jí, začaly se od ní učit a ji následovat. Darem svého úsměvu získávala je všeccky. To nebyl pustý smích, to byl úsměv lásky, to bylo záření ctnosti. „Ona je zářící,“ říkali o ní. Zářil z ní Bůh, přítomný v záři svých sedmi darů, za něž často prosila.

*

Marguerit Sinclair vstoupila k chudým klariskám, její sestra Bella k sestřím chudých. Nežila dlouho v přísné té řeholi. Po utrpení tuberkulosity krční, jež ji rdousila po 9 měsících, zemřela v nemocnici ve Warly.

Stále s tím dobrým úsměvem na rtech, bez jediného slova nářku nebo netrpělivosti. To už její svatost byla zřejmá. Žila v ustavičném spojení s Bohem. Rozmlouvala s Ním vnitřně. Chvátala k Němu celým srdcem. To byl nedočkavý výkřik, co uslyšel kněz, vůdce její, při jedné rozmluvě: „Otče, chci Ho vidět! Chci patřiti na Něho!“

Její obrázek jako řeholnice, to je překvapující, blažený, do vnitra obrácený úsměv vstříc Milovanému. A podobný úsměv má pro bližní své: pro hrdinnou svou matku, pro bratra, ošetřovatelku, pro všechny, kdo přicházejí k jejímu loži čerpati sílu z toho vítězného úsměvu umírající.

Zemřela. Jen proto, aby mohla žít. Žije teď v kruzích dělnických své země a jiných zemí a jako její sestřička Terezie Ježíškova hází své úsměvy na cesty chudých. Vyzývají ji dělnické děti ve svých drobných starostech a ona jim s úsměvem vychází vstříc. Vyzývají ji dělníci bez práce a ona jim ji opatřuje. Dělnické ženy k ní volají v rodinných roztržkách a ona je smiřuje svým dobrým úsměvem.

Marguerit Sinclair, jejíž proces beatifikační je zahájen, bude milovanou světicí dělníků a dělnic a všech, kdo milují Krista — Dělníka.

B. DLOUHÁ.

PRACOVNA

VĚČNÉ MLÁDÍ.

Jedna z mých nejtrpčích bolestí jest shledání, že si mladí a staří nerozumějí. Někteří staří chtějí jen pro své stáří mladým zavírat cestu, nechtějí jim ustoupiti, podceňují je; různí mladí bouřliváci nechtějí nechat žít, dále působit ty, kteří byli před nimi. A proto potěší setkání s velebným starcem, jenž všem rozumí, vše chápe, vše odpouští, jenž rád uvítá v mladém nejenom učedníka tahaného za ucho, nýbrž spolupracovníka. Poznal jsem, že tito věční mladíci, kterým se nikdy nezavřel obzor, kteří se nestali kyselými dědky, jsou blízko Boha. Čím kdo je blíže Bohu, tím jest blíže mladým. Bůh jest život sám a zdroj života. Proto, kdo jest v něm, jest blízko životu, blízko, stále intimně blízko životu a proto — mládí, jež chce žít, jež se bouřlivě hlásí k životu. Býti Boží, nadpřirozeně orientovaný, znamená tušiti, viděti proudění života Bohem davaného mladým k novým činům, ctnostem, objevům, směrům. Uvědoměme si, že Bůh jest nekonečně dokonalý, že ho můžeme nesčíslně napodobovati, aniž bychom vši dokonalosti vyčerpali. Proto, kdo jest Boží, s nadšením uvítá v mladých nové způsoby projevoování, napodobování Boží nesmírné, nevyčerpatelné dokonalosti. Kdo si myslí, že s ním stojí a padá dokonalost pravdy, krásy, neb snad i církve, jest ubožákem a měl by jíti věru na pensi, aby neotravoval duše a práci těch, kteří chtějí své ohně nově, užitečně rozvířiti.

Bůh obveseluje mladost mou. Toť naše útěcha, že nezkostnatíme, nezakrníme, když budeme opravdu Boží. Svati neznali žárlivosti. Stále v Bohu obnovovali svůj život, každý den byl pro ně zrozením, novým úkolem. Hle, zaručený, neškodný prostředek proti zestárnutí...

BRAITO

CÍRKEV KATOLICKÁ A IDEOVÝ OBSAH SOKOLSTVÍ

Církev katolická je katolickou či obecnou absolutně, tj. skrz naskrz, ve své podstatě, ve svých úkolech, všemi směry, všemi prostředky, svým cílem.

O čem takový dr. Miroslav Tyrš svým sokolským „evangeliem“ pro národ BLOUZNIL, to dávno a vždy církev katolická pro národ KONALA a jediné tím se dá vysvětliti, že před šedesáti lety u kolébky „Sokola“ stálo tolik katolických kněží, neboť láska k národu a bratrství mezi lidmi, rovnocennost chudého s bohatým, snaha o tělesné i duchovní zdraví, opovržení leností, úcta k práci a činnosti, všestranný a dokonalý rozvoj všech dobrých vlastností a schopností člověka ve prospěch jednotlivce, národa i všeho lidstva, toť mnohem dříve, mnohem více a také nepoměrně účinněji a dokonaleji ideál katolicismu než ideál sokolství, které dosahuje svého cíle (pokud vůbec ho dosahuje), tak jako si jej vytýčilo: JEN A JEN SKRZE KATOLICISMUS.

Darwinovskou stěžejní zásadu Tyršovu, že silnější vítězí nad slabším a že je to neúprosný, neodvolatelný zákon přírody, můžeme pozměniti i takto: lepší zvítězí nad horším! Učení Kristovo, pronikajíc z orientu do Evropy, musilo proniknouti kulturou řeckou a pronikajíc vzalo s sebou všechno silné a dobré, co tato kultura vůbec měla. V římských katakombách klíčí zrní umění helénského. Bylo, věru, potřeba ŠÍLENCE Nietzscheho, aby se, byť na chvíli, věřilo (dobrou noc, Machare!), že antika a křesťanství stojí diametrálně proti sobě. Kalokagathia, bratři a sestry, je nejen v

renesanci, nýbrž od samého počátku po všechny věky až na naše časy ideálem římskokatolickým — reformace u nás i v Německu jest jenom zneuznáním a znehodnocením tohoto ideálu — a kdo toho nevidí, nezná vlastní podstaty ani katolicismu ani sokolství!

JAKUB DEML.

ŽEŇ

DUCHOVNÍ ŽIVOT

Stará anglická mystika jest bohatá dobrým ovocem. V poslední době obrací se k nim pozornost benediktinů ze Solesmes. Jejich člen Dom Nottinger přeložil asketicko-mystická díla poustevníka RICHARDA ROLLE Z HAMPOLE: LE FEU DE L'AMOUR (Mame, Tours, 1928, str. 500, cena 15 frs.). O díle Richardově platí slova Richarda a Sto Victore: „Jen ten může vhodně psáti o lásce, jehož srdce diktuje slova.“ Richard de Rolle cvičil se vroucně v lásce Boží a proto mohl psáti o jeho ohni. Je to zároveň autobiografie a zároveň traktát duchovního života. Je to čisté jako lesní studánka a živné jak PRAVÝ chléb. Nauka jest plná svaté střízlivosti a vášnivé opravdivosti. Rád bych vydal česky tuto knihu. Překladatel předeslal dobrou studii o životě a díle poustevníka z Hampole.

Jest dobré, když píše život světcův ten, kdo se zabývá dlouho jeho dílem. Rozumí mu dobře a neskreslí obrazu. Co platí o Nottingerovi, platí ještě ve větší míře o kanovníku Hornaertovi, překladateli do franštiny spisů sv. Jana od Kříže: HORNAERT: V L'AME ARDENTE DE ST. JEAN DE LA CROIX (Descleé, 1929, Bruges, str. 130). Tu knihu jsem přečetl opravdu jedním dechem. Tak vás upoutá teplý a živoucí sloh Hornaerta, jenž se dal cele proniknouti duchem svého milého světce. Málo stran, ale co prósy, pravdivosti a proto příkladu, shrnul autor na nich. Vysoko tyčí se před užaslým zrakem mužná a přece tak žensky jemná postava sv. Jana. Bolesti, boje, příkoří, snaha oslňují vás každým krokem. Není to žravý životopis, psaný podle šablon 16. století, je to obživení obrazu světce podle stop, jež zanechal ve svém díle psaném i vykonaném.

Zcela vás takový životopis upomene na staré, přísné legendy, plné nadpřirozeného, plné víry a proto sladké jemnosti a strhujícího příkladu. Mám před sebou přetisk staré legendy o bl. Albertu Velkém: LEGENDA BEATI ALBERTI MAGNI: Auctore: Rudolpho de Novimagio. (Editio altera, 1928: Coloniae Agrippinae — Köln: Akademikerverband.) Šíří se živelně hnutí a volání po svatořečení bl. Alberta Velkého a po jeho prohlášení Učitelem církevním. Nemohu dosti doporučiti tuto rozmilou knížku všem, kdož umějí latinsky. Světec, celý život rozjímající pravdu, ukáže dnešním intelektuálním prskačům na církev, jak temný středověk usiloval o pravdu, jak tomuto úsilí věnoval v takovém Albertovi všechny síly a jak církev oceňovala takovou snahu.

Středověcí světci dnes znovu a vážně přitahují. Na universitě v Sieně jest dokonce zvláštní stolice pro studium sv. Kateřiny Sienské. LETTURE CATERINIANE: P. MISCIATELLI, P. RÓSSI, RAPISARDI-MIRABELLI, E. PISTELLI, E. DESANCTIS-ROSMINI, J. TAURISANO. Soubor studií a přednášek universitních v Sieně o chloubě a perle tohoto města. Profesor sienské university Misciatelli studuje náboženské prostředí sienské, z něhož vyšla sv. Kateřina. Velmi dobrá jest úvaha Rossiho o velké lásce k sladké italské vlasti u sv. Kateřiny. Tato láska jest čistá, všechna nadpřirozená a proto nesmírná. Taurisano bystře kritizuje novější spisy o sv. Kateřině.

Braitto.

Z RŮZNÝCH POLÍ

DURYCH: NA HORÁCH (II. vydání, Lad. Kuncíř, Praha II., Voršilská 3). Prý jedna z nejmilejších knih Durychovi samému. Možná. Mně se též velmi líbí, protože v té knize jest Durych prvních svých turnajů. Jde za láskou a jde dobře, protože jde za ní na hory. Je to román a je to symbolika, protože i zdánlivě nejchudší život jest bohatší než nejživější román, protože každý čin jeho má své místo v plánu všeobecné i zvláštní Prozřetelnosti. Až se prodereme všemi horskými komínky a pobijeme všechny nepřátele a naučíme se dávat Bohu ovoce svých lásek, pak teprve jsme na horách a můžeme si jít pro Růži. Až milost zlíbá duši a duše se oddá Bohu jako Pánu, že na vše zapomeneme, pak jsme vpravdě milovali. Až dospějeme tam, aby v nás žil druhý, můžeme mluvit o lásce. Román Durychův jest románem všech těch,

kteří hledí vzhůru. Ovšem, kdo nerozumí Durychovi a kdo jsa nečistý, jemu nečistotu podkládá, bude se červenati asi na dvou místech při četbě, to jako z náhrady za to, že se jinak v mnohém pranic nečervenal. Jitro na horách vykoupe vás v knize, omámí vás dech horských růží, dech růží, které rozkvétají v sebezáporu a boji a smělosti pro stoupání po horách. Doporučuji vřele toto druhé, přepracované vydání. Braitto.

DURYCH: VALDICE (Kuncíř, Bibliof. tisk, 75 Kč). Ne střep, nýbrž perla z chystaného Durychova románu o Valdštejnovi. Nehodila se zrovna do celku a tak ji Durych vyňal a Kuncíř vydal. To chválím. Jen jedno nechválím, tohleto totiž natahování na skřípec nás nedočkavých na vrcholné dílo Durychovo. Jest v tom trošku poťouchlé zloby. Tato rýpavá potutelnost čouhá všemi dosud uveřejněnými ukázkami z dílny příštího Valdštejnova románu. Čtenáři Valdic měli v knize náramné potěšení přímo pekelně věrného kontrastu mezi kartuziánským: Stat crux dum volvitur orbis (Kříž stojí nepohnutě, zatím co se svět motá) a řáděním protestantského vůdce Bannera, či spíše marností slávy valdštejnské, jež zaniká v praskání zteřelých kostí, jimž nebyl ani popřán poslední klid a jež jsou rvány Švédy pro trofeje. Jiným zablýsknutím jest druhý bibliofilský tisk stejné ceny hmotné i umělecké: BUDĚJOVICKÁ LOUKA. Rouhání a dábelstvo pošklebné a jízlivé chechtá se na plné kolo. Protože pak jest děj vložen do beznadějně situace velitelů proticísařských, syčí to rejdicím satanstvem. Tajemná zpěvačka se rouhá věru mistrovsky. Braitto.

FEDERER: GEBT MIR MEINE WILDNIS WIEDER (Herder, Freiburg, 1929, str. 90, cena váz. 1.80 Mk). Po druhé v krátké době (po Will Vesper) pokouší se německý literát vystihnouti postavu poustevníka na pap. trůně: sv. Celestina. V nádherně vystiženém rámci italské přírody, v rámci dějinných událostí zpívá Federer svůj hymnus na tohoto papeže, jenž byl prohlášen za svatého, protože byl hrdinou pokory. V tom ukazuje Federer, že Celestin nebyl slabochem, protože k snášení toho všeho, co se shrnulo na vězně Bonifácova, a to k takovému snášení bylo třeba opravdového, silného hrdinství. Braitto.

CHRONIQUES VII. (Roseau d'or, Plon, Paris 1929, str. 360). Hlavním číslem jsou „Hovory“ P. Claudela v Le Loir-et-Cher. Ukázka z deníku Claudelova: Bohatství, zralost, vážnost dne jest charakteristikou těchto rozhovorů. Požitkem a užitkem jest překlad Thompsonovy studie o Shelleyovi. Divím se, že už nenechají chudáka Joergensena odpočívat v pokoji a stále vytahují jeho františkánské a goetheovské líbivé rejstříky. Velmi dobrá jest věc od značky R. M. o významu slova: Kníže tohoto světa. Braitto.

F. W. MAIER: ISRAEL IN DER HEILSGESCHICHTE (Biblische Zeitfragen XII, 11—12. Aschendorff, Münster, 1929, str. 157, 3 — Mk). Spis jest úvodem k veliké studii o nauce predestinační sv. Pavla. (Rom. 9—11.) Zvláštní pozornost věnuje autor myšlenkovitému vývoji těchto kapitol, není stoupcem ani anti — ani philosemitického výkladu. Překlad paulinských textů je zvlášť pečlivý. A. S.

OPUSCULA ET TEXTUS historiam ecclesiae eiusque vitam atque doctrinam illustrantia: ed. curant. M. Grabmann et Fr. Pelster S. J., fascic. I. De ente et essentia S. Thomae Aq. (opus. ed. S. Baur) (1.20 RM), fascic. III. S. Thomae Aq. Quaestiones de natura fidei... (ed. Fr. Pelster) (1.20 RM). Münster, Aschendorff. — Usnadňují zmínění autoři studium scholastické vědy rozšiřováním brožurového vydání důležitých textů, hlavně sv. Tomáše. Přehled učení sv. Tomáše, např. o víře, je nesmírně jasný v udaném díle, je krátký a zároveň obsahuje celý poklad spekulativního badání o ní. -ab-

QUIDO TERRENI: QUAESTIO DE MAGISTERIO INFALLIBILI ROMANI PONTIFICIS. (Ed. Barth. M. Xiberta, O. Carm., str. 32, cena —'80 m.) Zajímavá studie slavného karmelity o papežské neomylnosti, psaná ve 14. stol. Scholastickou metodou probírá 8 důvodů pro neomylnost, vzatých z nemožnosti opaku a 3 pozitivní, odpovídá k námitkám z Písma a dějin. —es—

J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK), TUBINGEN: DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART. (Lief. 47.48. Immanenz-Josua.) Skvěle zpracovaná hesla o Indiánech, Indii, individualismu. Statě o evangeliu a zjevení Janově nejsou ovšem pracována v duchu katolické exegese, ale poskytují jedinečný přehled. —es—

COMTE CARTON DE WIART: MES VACANCES AU CONGO. (Desclée Debrouwer & Cie, Bruges-Paris, str. 212). Belgický ministr tu popisuje svou cestu belgickým Kongem, poutavě a s mnohými, málo známými podrobnostmi. —es—

MARCHAL P. VICTOR, CSSR: LA DIVINE AGONIA (Aubanel Frères, Avignon). (1928, str. 42, cena 4 frs.) Christo compati — trpěti s Kristem, může býti co vznešenějšího? P. Marchal dává zbožnému čtenáři dvanáctkrát prožívat hodinu smrtelné úzkosti Páně v Getsemanské zahradě. Meditace hluboce soucitné a zbožné vyprošují lék na bolesti dneška.

—a—

INSTITUTRICE — UNE ANCIENNE: AUX JEUNES FILLES (Aubanel Frères, Avignon). (1928, str. 51, cena 4.50 frs.) Knížka pro mladé dívky, vyšlé z pensionátů a škol do života; chce jim býti vůdcem, aby nezahynuly po cestě. Prostá, ale velmi praktická kniha. I vychovatelce prospěje, ukazuje, kde zvláště přitlačit.

—a—

LETOURNEAU G.: NOS DEVOIRS ENVERS LES SEPT SACREMENTS (Aubanel Frères, Avignon). (1928, str. 70, cena 5 frs.) Druhá část duchovních řečí o svátostech; jak se k nim většina věřících chová a jak se má chovati. Ne vysoké úvahy, ale život dne upoutal pozornost autora, a jistě ne nadarmo. Kniha bude na svém místě v ruce kazatele.

—a—

VIX PIERRE: LA CROIX DE L'ALPE (Spes, Paris). (1928, str. 251, cena 11 frs.) Nová kniha ve sbírce „Des fleurs et des fruits“ pro mládež. Dobrá pověst sbírky jenom jí nabyla. Příběhy z prázdnin tří bratří — studentů ve švýcarských Alpách povznesou — ač psány bez tendence — duši mladého čtenáře, povzbudí jej na cestu k horám duchovním, kde jsou veliké výhledy, kde se volně dýše.

J. F. P.

VANDEPITTE CH.: CONFÉRENCES A LA JEUNESSE DES ÉCOLES (Téqui, Paris). (1928, I. sv. Grandes vérités du salut et devoirs d'état, str. 234, cena 7.50 frs. II. sv. Devoirs envers Dieu et envers le prochain, str. 212, cena 7.50 frs. III. sv. Devoirs envers nous — mémes, stran 246, cena 7 frs.) Dlouholetý vychovatel mládeže vydává po páté výbor svých výchovně poučných řečí pro mládež. Myšlenkové rozborů pravd provází vhodným dokladem, dobrou oživotňující radou. Tituly jednotlivých knih mluví dostatečně o obsahu. Přijdou tyto knihy velmi vhod těm, kteří mají často mluvit k mládeži, najdou mnoho nových rouch pro staré pravdy.

—a—

CH. CHOUZIER: MA VIE DE FILS ADOPTIV DE DIEU. Meditations, Lectures, Vie des Saints pour tous les jours de l'année. I.—IV., tamtéž 1929, cena 32 fra. — Nadpis vyjadřuje celý obsah. Třeba jen říci, že rozjímání jsou dosti plytká a četba je potud pěkná, pokud jsou to výňatky z velkých mistrů duchovního života. Životopisy nepovídají pro duch. život nic. Myslím, že takové literatury máme až nazbyt.

AUGUSTIN AUBRY: AUX SEMINARISTES, tamtéž 1929, str. 274, cena 10 fra. Kniha, která může způsobit mnoho dobrého v seminářích, ale i kněžím musí býti její četba osvěžením a připomenutím povinností, které na se vzali. Čistý duch církevní, nabádání k hlubokému studiu theologickému a rozj. modlitbě vane celou knihou. Psal ji muž zbožný, plný lásky ke kněžství a bohoslovcům. Vřele doporučuji.

ARNAUD D'AGNEL: S. VINCENT DE PAUL, MAITRE D'ORAISON, tamtéž 1929, str. 252, cena 10 fra. Vnější hanebná úprava se naprosto nehodí ke knize tak cenné vnitřně, jako je tato. Velký apoštol Vincenc z Pauly vás učí rozjímavé modlitbě! Učí svým příkladem a učí slovy, sebranými z jeho kázání a dopisů. Jako byl světec lidovým apoštolem, tak i kniha o něm chce proniknout do širokých vrstev a způsobit mnoho dobrého. Kéž se jí to zdaří!

FR. MUCKERMANN S. J.: „KATHOLISCHE AKTION.“ — (80, str. 32,9 měditisků, 1.25 Mk) „Ars sacra“ Muller, München 23. — Celý svět dnes mluví o K. A. Tato knížka, k níž úvod napsal sám nuncius Pacelli, podává hluboké myšlenky o apoštolátu laiků. Při tom zdůrazňuje, že K. A. není politikou a apoštolát laiků musí býti podřízen kněžím, aby byl zachován hierarchický řád podle přání ap. Stolice.

PETER LIPPERT S. J.: „AUS DEM ENGADIN BRIEFE ZUM FROHMACHEN.“ (80, str. 168,11 měditisků, polokož. 4.60 Mk) „Ars sacra“ Muller, München 23. — Tato kniha dopisů ze zotavené ve Švýcarsku ukazuje apoštolské srdce kněze, jenž nezapomíná na potřeby svého nemocného přítele a chce mu pomáhati tím, že mu dává nahlédnouti do bohatství svého duchovního života a rozjímání mezi horskými velikány. Kniha mohutné poesie nás učí obírat se bolestmi jiných, abychom zapomněli na sebe. Vřele doporučuji všem.

E. M. LAJEUNIE: „DIE BLUME VON ANNECY.“ Přel. Doris Zacherl. (80, str. 224, 8 měditisků, brož. 2.90, v plátně 4 — Mk) „Ars sacra“ Müller, München 23. Pozoruhodný, ale přece tak přirozený je život Aničky Guigné, která jedenáctiletá

umírá jako světice. Ukazuje zázraky Boží v duši. Skutky a řeči tohoto děvčátka úchvatně a nehledaněji než theol. pojednání prozrazují vzrůst Božího života v duši od prvního seménka milosti až k rozkvětu mystiky. Doufám, že naši malí i velcí budou moci čísti tento životopis česky. Biskupové a theologové jej doporučují.

CH. GRIMAUD: „ŽENA KOUZLO DOMÁCNOSTI.“ Přel. z franšt. A. Fischerová. Vyd. „Mariánská družina dám“, Praha III.; Thunovská 27. (80, str. 216.) Podle této knihy by se měli řídit všichni, kteří vstupují do stavu manželského, hlavně nevěsty. Vydání této knihy v češtině je skutkem velmi záslužným. Každý, kdo má na mysli šťastnou budoucnost národa, musí se snažiti, aby podle směrnic, podaných v této knize, budoval štěstí v našich rodinách. Téže pozornosti u nás zasluhuje kniha téhož autora, již jsme dostali z nakladat. Téqui, Paris 6, Rue Bonaparte 82: „JEUNES ET VIEUX MÉNAGES.“ (80, str. 268.) Kniha začíná rozpravou, proč se některé rodiny rozpadávají. Autor mluví o poměru zeťů ke tchyním a zas naopak.

WAITZ: POSELSTVÍ Z KONNERSREUTU. Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Francl v Praze vydalo v znamenitém překladu dra Černovského spisek biskupa dra Z. Waitze. Úhledná knížečka o 48 stránkách stojí poštou Kč 3.80. Hodí se k hromadnému rozšíření.

JOSEF RYBÍK, T. J.: POD OCHRANU TVOU SE UTÍKAME. Cyklus májový o 32 promluvách. V Praze 1929, nákladem G. Francla v Praze. (80, str. 170, cena Kč 16 —.) Vážený a oblíbený kazatel, misionář P. Rybák, T. J. v řadě 32 přednášek se dotýká všech akutních duchovních otázek dneška. Kniha ve vkusné úpravě jest opravdu levná.

FR. L. TH. REGATIERI O. P. T.: L'EVANGILE EUCHARISTIQUE, EXHORTATIONS... Marietti, Turin—Rome 1928. K rozšíření eucharistického kultu podává tu P. R. své konference, aby sloužily duším, přicházejícím vykonati svou adoraci před nejsv. Svátostí. S jakousi pestrostí podává autor vznešená slova o Eucharistii, takže skýtají příjemnou duševní stravu. —ab—

S. THOMAE AQ. IN ARISTOT. LIBROS: DE SENSU ET SENSATO, DE MEMORIA ET REMINISCENTIA COMMENTARIUM: Ed. cura P. A. Pirotta O. P., tamtéž. Snaha rozšířiti všechna díla sv. Tomáše neustále vzrůstá, poněvadž i potřeba je veliká. Proto Marietti vydává laciné vydání a přece s přesným textem. Jeho vydání slouží hlavně studentům theologie a filosofie. Bylo by třeba i u nás sáhnouti po tomto zdroji vědy. —ab—

ENGELHART: NEUE WEGE DER SEELSORGE, Innsbruck, Tyrolia 1929, str. 127, 3 — Mk. Velmi časový spis o moderní pastoraci, o zřizování laického apoštolátu, Katolické akci, charitě atd. V knize se nachází zajímavá sbírka důvodů, jimiž vysvětlují vídeňští odpadlíci svá vystoupení z církve. A. S.